Переможець завжди самотній
Пауло Коельйо

Цей роман відкрие незнані багатьом підводні течіі світу кіно та моди: потаемні, глибинні – де зливаються кінокорпорації, ділки відмивають гроші, а продюсери вирішують долі колишніх мегазірок, і стрімкі поверхневі – де юні моделі й актрисипочатківці живуть невиправданими надіями й вірять у каннську легенду про Бріджит Бардо. І коли в цей світ вторгнеться серійний убивця, яким керуе мрія очистити світ, чи зможе хтось дати відсіч його божевіллю й інстинкту руйнування? Чи багато людей загине, як гинуть мандрівники в пустелі, задивившись на міраж?…

Пауло Коельйо

Переможець завжди самотній

О Маріе, зачата без гріха, молися за нас,

що звертаемося до Тебе.

Амінь

І промовив Він учням Своім: Через це кажу вам: Не журіться про життя, що ви будете істи, і ні про тіло, у що ви зодягнетеся. Бо більше від іжі життя, а тіло від одягу. Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, проте Бог їх годуе. Скільки ж більше за птахів ви варті! Хто ж із вас, коли журиться, добавити зможе до зросту свого бодай ліктя одного? Тож коли ви й найменшого не подолаете, то чого ж ви про інше клопочетеся? Погляньте на ті он лілеі, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своій не вдягався отак, як одна з них!

Євангелія від Луки 12, 22-27

Хоч би ким ти був, ти, хто тримаеш мене в руці,
Якщо не врахуеш одного, ти нічого від мене не матимеш.

Тож остерігаю тебе, візьми до уваги,
Я не такий, як ти думаеш, я зовсім інший.

Не так просто стати моім послідовником,
Не так легко претендувати на мою прихильність.

Дорога непевна – результат невідомий, а може, й фатальний;
Тобі доведеться відмовитись від усього – тільки я буду твоім Богом, единим і незамінним,

І ти муситимеш навчатися – довго й терпляче,
Забувши про свое колишне ставлення до життя, про його узгодженість із життям інших.

Тому залиш мене там, де я е, зніми руку з мого плеча,
Поклади мене й іди далі своею дорогою.

Волт Вітмен (з циклу «Листя трави»)

Присвячується Н. Д. де Піетат, яка прийшла на землю, щоб показати шлях до Подвига Доброго

Портрет

На той час, коли я закінчив писати ці сторінки, при владі ще залишаються кілька диктаторів. В одну з країн на Близькому Сході вторглися війська світовоі супердержави. Терористи здобувають собі дедалі більше прихильників. Християнські фундаменталісти спроможні обирати президентів. На духовний пошук претендують кілька сект, що, як вони стверджують, володіють «абсолютним знанням». Цілі міста стираються з мапи гнівом розлютованоі природи. Уся влада у світі зосереджена в руках шістьох тисяч осіб, згідно з дослідженнями одного авторитетного американського інтелектуала. Існують тисячі в’язнів совісті на всіх континентах. Тортури вважаються одним із законних методів допиту. Багаті країни закривають своі кордони. Країни бідні безпорадні щось удіяти проти безпрецедентного виходу своіх громадян, що вирушають на пошуки Ельдорадо. Геноцид триває щонайменше у двох африканських країнах. Економічна система подає ознаки виснаження, великі статки починають руйнуватися. Рабська праця дітей стала постійним явищем. Сотні мільйонів людей живуть нижче від рівня абсолютноі бідності. Поширення ядерноі зброі видається явищем незворотним. Виникають нові хвороби. Давні не вдається взяти під контроль.

Чи справді таким е портрет світу, в якому я живу?

Звичайно ж, ні. Коли я вирішив сфотографувати свою епоху, то написав цю книжку.

Пауло Коельйо

3.17 ранку

Пістолет «беретта», компактний і лише трохи більший за мобільний телефон, важить сімсот грамів, і з нього можна зробити десять пострілів. Компактний, легенький, він майже не відстовбурчуе кишеню, в якій захований, а малий калібр мае величезну перевагу; замість пройти крізь тіло, його куля застряе в кістках і трощить усе на своему шляху.

Звичайно, шанси вижити, коли одержиш кулю з такого пістолета, також великі; відомі тисячі випадків, коли куля не зачіпала жодноі важливоі артеріі і жертва мала час зреагувати й обеззброіти нападника. Але якщо той, хто стріляе, мае певний досвід у цій справі, то він навіть може зробити вибір між смертю негайною – націлившись між очі або в серце, – і значно повільнішою – для цього треба притулити дуло пістолета до ребер

під певним кутом і натиснути на спусковий гачок. Поранена в такий спосіб людина протягом певного часу не розуміє, що іі рана смертельна, – вона намагається контратакувати або втекти, кличе на допомогу. Велика перевага такого вбивства полягае в тому, що жертва мае досить часу, аби побачити, хто іі вбив, вона потроху втрачае сили, аж поки падае на землю, майже без крові, не зовсім розуміючи, що з нею відбувається.

Фахівці вважають цей пістолет далеким від ідеальноі зброі.

«Він набагато краще підходить для жінок, аніж для шпигунів», – каже один із працівників англійськоі секретноі служби Джеймсові Бонду в першому фільмі серіі, забираючи в нього пістолет староі марки й видаючи йому нову модель. Але він і не претендуе на те, щоб вважатися фахівцем, а для тіеі мети, яку він перед собою поставив, кращу зброю годі знайти. Він купив свою «беретту» на чорному ринку, тож визначити іі походження неможливо. У магазині пістолета п’ять куль, проте він мае намір використати лише одну, накресливши на іі кінчику пилочкою для нігтів літеру «Х». Позначена в такий спосіб куля розпадається на чотири фрагменти, коли влучае у щось тверде.

Але він застосуе свою «беретту» лише у крайньому випадку. Існуе багато інших способів погасити чийсь світ, зруйнувати якийсь усесвіт, а вона, безперечно, відразу зрозуміе його послання, як тільки буде знайдено першу жертву. Вона знатиме, що він зробив це в ім’я кохання, що він на неі не гнівається й не стане ій дорікати за те, що сталося два роки тому. Він сподівається, що півроку ретельного планування дадуть результат, але зможе в цьому переконатися лише завтра вранці. Його план передбачае зробити так, щоб фуріі, античні страхіття з грецькоі міфологіі, розпростерли своі чорні крила над цим небесноосяйним краевидом із його діамантами, ботоксом та швидкісними й украй непрактичними автомобілями, що беруть не більш як двох пасажирів. Мріі про владу, про успіх, про славу й гроші – усе це він спроможний зупинити в першу-ліпшу мить за допомогою дрібничок, які носить із собою.

Він уже міг би піднятися до своеі кімнати, бо те, на що він чекав, сталося об 11-й годині 11 хвилин, хоч він і наготувався чекати довше. Увійшов чоловік у супроводі вродливоі жінки, обое у строгих костюмах, які вдягають на врочисті гала-вечірки, влаштовувані після кожноі важливоі вечері, куди приходить більше людей, аніж на прем’еру будь-якого фестивального фільму.

Ігор удае, ніби не дивиться на ту жінку. Однією рукою підносить до самого обличчя французький журнал (журнал російський міг би викликати підозру), затулившись ним так, щоб вона його не побачила. Той захід обережності виявився непотрібним: вона жодного разу не глянула в його бік, виявивши неуважність, притаманну жінкам, що почуваються царицями світу. Вони приходять сюди, щоб справити враження, й уникають приділяти увагу тим, хто до такоі уваги звик, бо, залежно від кількості діамантів на іншій жінці та вишуканості іі вбрання, це може вкинути іх у депресію, зіпсувати ім настрій, навіяти ім почуття нижчості, хай навіть власне вбрання та аксесуари коштували ім цілого статку.

Чоловік, який прийшов із тією жінкою, добре вдягнений і з волоссям, посрібленим сивиною, веде іі до бару й замовляе шампанське, без якого не годиться розпочинати цей вечір, що обіцяе багато контактів, багато гарноі музики, можливість помилуватися чудовим видом на пляж та яхти, що стоять на якорі в порту.

До барменші він ставиться дуже чемно. Каже: «Дякую», бере два келихи й залишае на стійці добрі чайові.

Усі трое знають одне одного. Ігор із радістю відчувае, як адреналін починае шумувати у нього в крові. Завтра він знайде спосіб повідомити іі, що він тут. Раніше чи пізніше вони неодмінно зустрінуться.

І лише Богові відомо, яким буде результат ціеі зустрічі. Ігор, що належить до прихильників православноі віри, дав обіцянку і склав обітницю в одній із московських церков перед мощами святоі Магдалини (іх привезли до російськоі столиці на один тиждень, щоб вірні могли поклонитися ім). Він вистояв майже п’ять годин у черзі й коли підійшов зовсім близько, то зрозумів, що йдеться про вигадку попів. Але обітницю все ж таки склав і не ризикнув би іі порушити. Він попросив святу Магдалину, щоб вона взяла його під свою опіку, щоб допомогла йому досягти мети, яку він перед собою поставив, без необхідності йти на великі жертви. І пообіцяв ій ікону в золотій оправі, яку замовить дуже відомому іконописцю, що живе в одному з новосибірських монастирів, коли для нього все закінчиться й він зможе повернутися на батьківщину.

О третій годині ранку в барі готелю «Мартінес» пахне димом від сигар і потом. І хоч Джиммі вже закінчив грати на фортепіано (той самий Джиммі, в якого на одній нозі черевик одного кольору, а на другій – іншого), а барменша видається дуже стомленою, люди, які зібралися біля бару, не хочуть розходитися. Для них важливо залишитися в холі ще бодай на годину, на всю ніч, дочекатися, поки що-небудь станеться!

Адже минули вже чотири дні від початку кінофестивалю в Канні, а досі нічого цікавого не відбулося. Люди, що сидять за різними столами, думають про одне й те саме. Про можливість зустрітися з тими, хто перебувае при владі. Вродливі жінки чекають, що з’явиться продюсер, якому вони сподобаються, і дасть ім важливу роль у своему наступному фільмі. Актори гомонять між собою, вдаючи, ніби всі ці торжества іх мало цікавлять, але не відривають погляду від дверей.

Хтось неодмінно прийде.

Не може такого бути, щоб ніхто не прийшов. Нові кінорежисери з новими ідеями в голові, зі знятими під час навчання в університеті відеофільмами, начитавшись усіляких дисертацій на тему фотографування та фільмування подорожей, жили надією, що доля нарешті ім усміхнеться; хтось із впливових учасників свята замовить собі окремий стіл, попросить принести каву, закурить сигару і, стомившись щоразу бачити на цьому фестивалі одне й те саме, захоче поставити щось нове й незвичне.

Яка наівність!

Якби справді ім випала подібна нагода, то останнім, що хотіла б почути така впливова особа, був би «новий проект, якого досі ніхто ніколи не здійснював». Але розпач мае властивість обманювати зневіреного. Люди впливові, які заходять сюди вряди-годи, обдаровують цю публіку лише побіжним поглядом і підіймаються у своі номери. Їх ніщо не турбуе. Вони знають, що ім немае чого боятися. Суперклас не прощае зрад, і всі знають своі межі – вони ніколи не стануть топтатися по головах інших, попри те що розповідають легенди. З іншого боку, якщо комусь і пощастить зробити важливе або несподіване відкриття – не мае значення, чи то у світі кіно, чи то у світі музики або моди, – він зробить його в процесі своеі професійноі діяльності, а не в барі готелю.

Суперклас нині кохається з дівчиною, якій пощастило проникнути на фестиваль і яка на все готова. Стирає макіяж і дивиться на зморшки, думаючи, що час уже зробити собі кілька нових пластичних операцій. Перечитує в Інтернеті всі оголошення, які було зроблено протягом дня. Ковтає неодмінні снодійні пігулки і п’є чай, який обіцяє схуднення без надмірних зусиль. Складає список бажаних добавок до кави, яку йому принесуть завтра вранці в номер, і чіпляє його на зовнішню ручку дверей разом із оголошенням «Не турбувати». Заплющує очі й думає: «Сподіваюся, сон не забариться, бо завтра в мене ділове побачення, до якого лишається менш як десять годин».

Але в барі «Мартінеса» всім відомо, що впливові та багаті можновладці перебувають тут. А якщо вони тут, то шанс залишається.

Їм навіть не спадає на думку, що люди впливові й багаті розмовляють лише з людьми впливовими та багатими. Адже їм треба вряди-годи зустрічатися, випивати та їсти разом, підтримувати престиж великих фестивалей, підживляти фантазію, що світ розкоші та гламуру доступний для всіх, у кого вистачить мужності сформулювати й пропагувати певну ідею. Уникати воєн, коли вони не дають прибутку, й розпалювати ворожнечу між країнами або компаніями, коли вони відчувають, що це може принести їм більше влади та більше грошей. Прикидатися щасливими, тоді як насправді вони заручники власного успіху. Воювати далі за зростання свого багатства та впливу, хоч вони й без того вже величезні; бо пиха Суперкласу вимагає від нього змагатися із самим собою, щоб з’ясувати, хто ж перебуває на вершині вершин. В ідеальному світі люди впливові й могутні мали б тепер провадити перемовини з акторами, режисерами, модельєрами та сценаристами, що з червоними від перевтоми очима думають про те, як вони завтра повернуться до своїх помешкань, що їх винаймають у далеких містах, і для них знову розпочнеться марафон із марних прохань, пошуку зустрічей, невикористаних можливостей.

У світі реальному люди впливові й могутні тепер сидять, замкнувшись у своїх номерах, і переглядають електронну пошту та надсилають електронні листи, нарікаючи на те, що фестивалі завжди однакові, що діаманти подруги виявилися більшими та гарнішими, що яхта, куплена конкурентом, оздоблена дивовижно гарними породами дерева – й хіба можна витерпіти таке?

Ігореві немає з ким розмовляти, та й не цікавлять його подібні розмови. Переможець завжди самотній.

Ігор є успішним власником і президентом великої компанії мобільного телефонного зв’язку в Росії. Із випередженням на рік він замовив собі найліпший номер-люкс у готелі «Мартінес» (а для цього треба заплатити щонайменше за дванадцять днів перебування незалежно від того, скільки часу ти там житимеш) і прилетів сюди сьогодні ввечері на приватному реактивному літаку, прийняв ванну і зійшов униз, сподіваючись, що побачить там ту, яку вельми хотів побачити.

Протягом певного часу його атакували актриси, актори та режисери, але всім він відповідав дуже просто:

– Don’t speak English, sorry. Polish.[1 - Я не розмовляю англійською мовою, пробачте. Я – поляк (англ.). (Тут і далі примітки перекладача.)]

– Don’t speak French, sorry. Mexican.[2 - Я не розмовляю французькою мовою, пробачте. Я – мексиканець (англ.).]

Хтось спробував промовити кілька слів по-іспанському, але тоді Ігор удався до ще одного прийому. Він став писати якісь цифри в зошиті, щоб не здаватися ні журналістом (бо це цікавить усіх), ні людиною, що якось пов'язана з індустрією кіно. Біля нього на столі лежав російськомовний журнал з економіки (адже більшість із людей, що крутилися в тому барі, не зуміли б відрізнити мову російську від польськоі чи навіть іспанськоі) з фотографією нікому не цікавого директора на обкладинці.

Зрештою завсідники бару, що вважають себе великими знавцями людськоі породи, дають Ігорю спокій, думаючи, що перед ними один із тих мільйонерів, які приіздять до Канна лише для того, щоб знайти собі тут коханку. Після того, як за його столом кілька хвилин посиділа п'ята особа, щоб випити мінеральноі води, посилаючись на те, що «вільних крісел більше немае», усі вже знають – а чутки тут поширюються дуже швидко, – що цей самотній чоловік не належить ані до індустріі кіно, ані до світу моди, і його залишають поза увагою як «парфум».

Слово «парфум» належить до жаргону, яким користуються актриси (або старлетки, як іх називають під час фестивалю): марку парфуму легко змінити, й декотрі з чоловіків такого зразка можуть виявитися справжнім скарбом. Старлетки атакують «парфумів» в останні два дні фестивалю, якщо ім не вдаеться знайти нічого цікавого в галузі кіноіндустріі. А поки що цей сторонній і, схоже, дуже багатий чоловік може й зачекати. Усім старлеткам відомо, що ліпше покинути фестиваль із коханцем (з якого можна потім буде зробити кінопродюсера), аніж чекати наступноі нагоди, завжди повторюючи один і той самий ритуал – пити, усміхатися (передусім усміхатися), вдавати, ніби ти ні на кого не дивишся, і дослухатися, як калатае твое серце, з тривогою спостерігати, як швидко збігають на циферблаті годинника хвилини, хоч це ще й не останній день кінофестивалю, проте тебе досі ніхто нікуди не запросив, а «парфуми» – ось вони, тут.

Вони знають наперед, що почують від «парфумів», це завжди одне й те саме, але вдають, ніби вірять іхнім словам:

1. «Я можу змінити твое життя».

2. «Багато жінок хотіли б зараз бути на твоему місці».

3. «Сьогодні ти молода, але подумай, якою ти станеш через кілька років. Сьогодні саме час зробити інвестицію на тривалий термін».

4. «Я одружений, але моя дружина… (ця фраза може мати кілька різних закінчень: "хвора", "обіцяе накласти на себе руки, якщо я іі покину" тощо)».

5. «Ти принцеса й заслуговуеш на те, щоб до тебе ставилися як до принцеси. Навіть не усвідомлюючи цього, я давно тебе чекав. Я не вірю у випадковість і переконаний, що ми не повинні втратити цю нагоду».

Одна така розмова мало відрізняеться від іншоі. Різниця лише в тому, чого вона допомагае досягти (найліпше одержати в дар коштовну прикрасу, яку потім можна буде продати): бути запрошеною на кілька вечірок, що відбуваються під час прогулянок на багатих яхтах, роздобути якнайбільше візитівок, бути запрошеною на автомобільні перегони Формули-1, де бувае одна й та сама публіка і де, можливо, на тебе чекае твій найбільший шанс.

Молоді актори також називають «парфумами» старих мільйонерок, чию «красу» підтримують пластична хірургія та ін'екціі ботоксу, – вони значно розумніші за чоловіків і ніколи не гають часу: з'являються лише в останні дні, знаючи, що вся сила спокуси – у грошах.

Що ж до «парфумів» чоловічого роду, то вони схильні піддаватися самоомані: вони вірять у те, що, звабивши жінку з довгими ногами й молодим обличчям, вони потім зможуть легко маніпулювати нею. Жінки «парфуми» покладаються на свої діаманти – й тільки на них.

Ігор нічого не знае про ці тонкощі: він уперше тут. І відкривае, на свій превеликий подив, що ніхто тут особливо не цікавиться фільмами, крім кількох відвідувачів бару. Він погортав кілька журналів, відкрив конверт, у якому його компанія зберігала запрошення на найважливіші урочистості, й ніде не знайшов повідомлень про якісь прем'ери. Перш ніж висадитися з літака на землю Франціі, він хотів довідатися, які фільми беруть участь у конкурсі, – і мусив докласти неабияких зусиль, щоб роздобути цю інформацію. Аж поки один із друзів сказав йому:

– Забудь про фільми. Каннський фестиваль – це фестиваль моди.

Мода. Як іі собі уявляють люди? Як те, що змінюеться залежно від пори року? Тобто вони з'іжджаються в якесь одне місце з усіх куточків світу, щоб показати свій одяг, коштовності та взуття? У такому разі вони зовсім не розуміють, що означае мода. Мода – це тільки спосіб заявити: я належу до вашого світу. Я ношу уніформу вашого війська, не стріляйте в мене. Відколи чоловіки й жінки стали великими групами оселятися в печерах, мода стала единим способом повідомляти про себе так, щоб усі розуміли, навіть ті, хто тебе не знае: ми вдягаемося однаково, я належу до вашого племені, ми об'еднуемося проти слабших, і це нам допомагае вижити.

Але тут, у Канні, збираються люди, які вірять у те, що мода – це все. Один раз на півроку вони готові витратити цілий статок, щоб змінити якусь дрібничку у своему вбранні й зберегти свою належність до престижного племені багатих людей. Якби вони бодай один раз побували в «Кремніевій Долині» у США, де мільярдери, що збили свій капітал на індустріі інформатики, носять на руці годинники з пластмаси й ходять у витертих джинсах, вони, либонь, зрозуміли б, що світ змінився, і виникае враження, що всі перебувають на одному соціальному рівні й нікого тепер не турбуе ані розмір діаманта в персні, ані марка краватки, ані модель шкіряноі теки. Шикарні краватки та шкіряні теки припинили існування в тому регіоні світу, але зовсім неподалік звідти розташований Голлівуд, більш могутня машина, – хоч нині вона вже й перебувае у стані занепаду, – яка досі вміе навіяти людям наівним віру у високу моду, у смарагдові колье, у велетенські лімузини. А що все це досі з'являеться на сторінках журналів, кому спаде на думку зруйнувати багатомільярдну галузь індустріі, що складаеться з реклами, масового продажу речей, з яких немае ніякоі користі, виробництва дорогих кремів, однакових, але під різними етикетками.

Смішні. Ігор навіть не намагаеться приховати свою ненависть до тих, чиі рішення зачіпають життя мільйонів чоловіків і жінок, які чесно працюють і зберігають свою повсякденну гідність, бо мають здоров'я, мають місце, де жити, мають любов своеі родини.

Збоченці. Коли нібито все в порядку, коли родина сідае вечеряти за одним столом, з'являеться привид Суперкласу зі своіми нездійсненними мріями: шик, краса, влада й могутність. І родина розпадаеться.

Батько надриваеться на понаднормовій праці, щоб купити синові кросівки відомоі фірми, бо, якщо він іх не матиме, на нього у школі дивитимуться як на маргінала. Дружина мовчки плаче, бо подруги носять сукні останньоі

моди, а в неі на таке вбрання немае грошей. Підлітки, замість знайомитися зі справжніми цінностями віри й надіі, мріють стати співаками й артистами. Дівчата з провінціі втрачають власне обличчя, шукають можливість перебратися до великих міст, де вони на все готові – абсолютно на все готові! – аби мати змогу придбати якусь дорогу прикрасу. Світ, який мав би йти до ідеалів справедливості, обертаеться навколо суто матеріальних цінностей, які через півроку обертаються на ніщо, бо іх треба оновлювати – лише так можуть утримуватися під склепінням свого світового цирку ті блазні, які нині зібралися в Канні. Звичайно, Ігор намагаеться не піддаватися цим руйнівним впливам. Справа, якій він віддае свій час, – одна з найпрестижніших у світі. Він і далі заробляе за день стільки грошей, скільки не міг би витратити і протягом року, навіть якби дозволив собі віддатися всім можливим втіхам – дозволеним і недозволеним. Він не мае жодних труднощів із тим, щоб звабити жінку навіть раніше, аніж вона встигне з'ясувати, багатий він чи ні, – він перевіряв це багато разів і завжди домагався успіху. Йому лиш недавно виповнилося сорок років, він у чудовій формі, щороку відбувае повний медичний огляд і досі не мав жодноі проблеми зі здоров'ям. Він не мае боргів. Не мае жодноі потреби в тому, щоб носити одяг лише якоісь певноі марки, ходити до якогось певного ресторану, відпочивати на тому курорті, «куди всі іздять», носити годинник такоі-то марки лише тому, що його рекомендуе носити дуже відомий спортсмен. Він може дозволити собі підписувати надзвичайно важливі контракти дешевою авторучкою, носити зручні й елегантні піджаки, пошиті в невеличкій майстерні, розташованій поруч із його конторою, й не позначені етикеткою знаменитоі фірми, яка відразу впадала б у вічі. Він може робити все, що йому заманеться, йому не треба нікому доводити, що він багатий і мае роботу, яка цікавить його по-справжньому.

Либонь, у цьому його проблема, у тому, що він знаходить справжній інтерес у своій роботі. Він не сумніваеться, що саме з ціеі причини жінка, яка кілька годин тому зайшла до бару, тепер не сидить за його столом.

Він намагаеться думати далі, щоб якось згаяти час. Просить Кристель принести ще одну порцію випивки – він знае ім'я офіціантки, бо годину тому, коли люди розійшлися вечеряти й у барі іх значно поменшало, він попросив іі принести йому келишок віскі, а вона зауважила, що він, певно, сумуе, а тому повинен з'їсти що-небудь, аби підняти собі настрій. Він подякував ій за увагу, і йому стало приемно, що бодай когось бодай трохи зацікавив стан його духу.

Мабуть, лише він знае ім'я особи, яка його обслуговуе; усіх інших цікавлять лише імена – а якщо можна, то й посади – людей, що сидять за столами та в кріслах.

Він намагаеться не уривати плин своіх думок, але вже по третій годині ранку, вродлива жінка й чемний чоловік – за своею зовнішністю вельми схожий на нього – більше не з'явилися. Певно, звідси пішли прямо в номер і тепер там кохаються, а може, п'ють шампанське на одній із яхт, де гала-вечірки починаються тоді, коли всі інші вже добігають кінця. А може, обое лежать, кожне на своему ліжку, й читають газети, не дивлячись одне на одного.

Та яка йому, зрештою, різниця, що вони роблять. Ігор почувае себе самотнім, стомленим, і йому хочеться спати.

7.22 ранку

Він прокидається о 7.22 ранку. Його тіло ще не виспалося, бо не встигло призвичаїтися до різниці часу між Москвою й Парижем. Якби він перебував у своєму кабінеті, то вже встиг би відбути дві-три наради зі своїми підлеглими й готувався б до сніданку з якимсь новим кліентом.

Але тут у нього інше завдання: зустріти когось і принести ту особу в жертву коханню. Йому потрібна жертва, аби ще вранці Єва одержала від нього послання.

Він приймає душ, спускається випити кави до ресторану, де майже всі столи вільні, й іде прогулятися по набережній Круазетт, де вишикувалися в ряд найфешенебельніші готелі міста. Вуличного руху немає – одна смуга перекрита й по ній пропускають лише машини, які мають спеціальний дозвіл. Друга смуга також порожня, бо жителі міста лише готуються їхати на роботу.

Він не віддається сумним роздумам – він уже подолав той найважчий у своєму житті період, коли почуття горя й ненависті не давали йому заснути. Сьогодні вдень він спроможний зрозуміти поведінку Єви: зрештою, моногамія – лише міф, силоміць накинутий людям. Ігор прочитав чимало літератури, присвяченоі цій темі: тут ідеться не про надлишок гормонів, не про марнославство чи гординю, а про генетичну схильність, притаманну майже всім представникам тваринного світу.

Наукові дослідження не можуть брехати: учені, які досліджували проблему батьківства на матеріалі птахів, мавп, лисиць, відкрили, що особини цих порід об’єднуються в пари, дуже схожі на шлюб, але це аж ніяк не означає, що вони зберігають вірність одне одному. У сімдесяти відсотках випадків народжене ними дитинча – байстрюк. Ігор добре запам’ятав один абзац зі статті Дейвіда Бейраша, професора психологіі в університеті Сіетла, штат Вашингтон:

«Розповідають, ніби шлюбні стосунки лебедів відзначаються особливою вірністю, але це теж неправда. Єдиний вид живих організмів, де не буває подружньоі зради, – це амеба Diplozon paradoxum. Партнери там зустрічаються ще в ранній молодості, і іхні тіла зливаються в один організм. Решта живих створінь не цураються зради».

Тому він не має підстав звинувачувати Єву – вона лише піддалася інстинкту, притаманному людській породі. Та позаяк вона була вихована на суспільних забобонах, які не шанують законів природи, то, певно, тепер почувається винною, думає, що він іі не кохає більше, що ніколи іі не простить. Навпаки, він готовий на все – навіть надсилати їй повідомлення, сигналами яких буде знищення світів та всесвітів інших людей, аби до неі дійшло, що для нього вона досі бажана і що минуле може бути поховане без жодних запитань.

Він бачить дівчину, яка розкладає на хіднику свій товар. Якісь кустарні сувеніри сумнівного смаку.

Ось вона, його жертва. Вона стане тим посланням, яке він повинен відіслати і яке його адресат зрозуміє відразу, щойно воно надійде. Перш ніж підійти до дівчини, він подивився на неі з ніжністю; вона навіть не здогадується, що незабаром, якщо все буде, як він задумав, іі душа помандрує за хмари, назавжди звільнена від ідіотськоі праці, яка ніколи не дозволить їй потрапити туди, куди мандрують іі мріі.

– Скільки коштує? – запитує він доброю французькою мовою.

– Що ви хочете купити?

– Усе.

Дівчина, якій не більше двадцяти років, усміхається.

– Мені не вперше пропонують купити весь мій товар. Наступним запитанням буде: а ви не хочете прогулятися зі мною? Ви надто гарна, щоб сидіти тут і торгувати цими речами. Я…

– Ні, це не про мене. Я не працюю в кіно. Я не маю наміру зробити з тебе актрису й змінити твоє життя. Мене також не цікавлять речі, які ти продаєш. Мені треба тільки поговорити з тобою, й ми можемо зробити це прямо тут.

Дівчина відводить погляд кудись убік.

– Ці речі роблять мої батьки, і я пишаюся, що вони залучили до своєї роботи й мене. Колинебудь хтось сюди приїде й зуміє оцінити їхню справжню вартість. Будь ласка, ідіть собі далі своєю дорогою, вам неважко буде знайти людину, яка залюбки вислухає все, що ви захочете їй сказати.

Ігор дістає з кишені жмут банкнот і обережно кладе їх біля її товару.

– Пробач, якщо я тебе неумисне образив. Я сказав це лише для того, щоб ти знизила ціну. Дуже радий познайомитися з тобою, мене звуть Ігор Далев. Я лише вчора прибув із Москви, й думки мені трохи плутаються через різницю в часі.

– Мене звати Олівія, – каже дівчина, вдавши, ніби вірить його брехні.

Не запитавши дозволу, він сідає поруч із нею. Вона трохи відсувається.

– Про що вам хочеться поговорити?

– Візьми спочатку гроші.

Олівія вагається. Але, розглянувшись навкруги, розуміє, що їй нема чого боятися. На єдиній дозволеній для проїзду смузі вже з’явилися перші автомобілі, група молодиків прямують на пляж, по тротуару наближається літнє подружжя. Дівчина кладе гроші до сумочки, не порахувавши, скільки там їх є, – вона вже має достатній досвід, аби зрозуміти, що їх там більше, ніж досить.

– Дякую, що прийняла мою пропозицію, – відповідає росіянин. – Про що я хочу поговорити? Власне кажучи, ні про що важливе.

– Ви сюди приїхали з якоїсь причини. Ніхто не приїздить до Канна в той період, коли місто стає нестерпним і для його жителів, і для туристів.

Ігор дивиться на море й закурює сигарету.

– Куріння шкодить здоров’ю.

Він пускає повз вуха її зауваження.

– У чому ти бачиш сенс життя? – запитуе він.

– У коханні.

Олівія усміхається. Їй приемно, що день для неі починається саме так – розмовою про щось високе, а не про ціну на іі товар або про те, як одягнений той або той із перехожих.

– А в чому бачите його ви?

– Теж у коханні. Але я вважав також, що треба заробити багато грошей, аби показати моім батькам, що я спроможний домагатися в житті успіху, що я – переможець. Я зробив це, й сьогодні вони пишаються мною. Я познайомився з чудовою жінкою, створив родину, мені хотілося мати дітей, шанувати й боятися Бога. Проте діти не народилися.

Олівія подумала, що було б неделікатно запитувати його, чому так сталося. Розмовляючи бездоганною французькою мовою, цей сорокарічний чоловік розповідае далі:

– Ми хотіли були взяти дитину на виховання. Десь два або три роки ми про це думали. Але життя набувало дедалі більших обертів – подорожі, святкування, зустрічі, ділові контакти.

– Коли ви сіли тут, щоб поговорити зі мною, ви здалися мені ексцентричним мільйонером, який шукае пригод. Але мені приемно поговорити з вами на ці теми.

– А ти думаеш про свое майбутне?

– Думаю і мрію про те саме, що й ви. Мені теж хотілося б мати дітей.

Вона зробила паузу, бо не хотіла завдати прикрості товаришу, що з’явився в неі так несподівано.

– …якщо буде така можливість, звичайно. Іноді плани Бога не збігаються з нашими.

Він, схоже, пустив повз вуха іі відповідь.

– На фестиваль приіздять лише мільйонери?

– Мільйонери, люди, які вважають себе мільйонерами, й ті, хто прагне стати мільйонером. У ці дні наше місто стае схоже на божевільню, усі вдають із себе казна-яких поважних персон – окрім тих, котрі й справді великі цяці. Вони значно приемніші, ім просто нема потреби кимось прикидатися й щось комусь доводити. Вони не завжди купують моі товари, але принаймні можуть мені всміхнутися, сказати кілька чемних і приемних слів, і я не бачу зневаги в іхніх поглядах, коли вони на мене дивляться. А ви, пане, що тут робите?

– Бог створив світ за шість днів. Але що таке світ? Це те, що ти або я бачимо. Щоразу, коли помирае якась людина, частина всесвіту руйнуеться. Усе те, що ця людина відчувала, переживала, споглядала, зникае разом із нею, як зникають сльози, коли на обличчя падають краплі дощу.

– «Коли на обличчя падають краплі дощу…» Атож, я бачила фільм, у якому хтось промовив ці слова. Я вже не пам’ятаю, який то був фільм.

– Але я приїхав сюди не плакати. Я приїхав сюди, щоб передати послання жінці, яку я кохаю. А для цього я повинен погасити кілька всесвітів або світів.

Замість злякатися цих слів, Олівія сміється. Адже цей навдивовижу приємний чоловік, добре вдягнений і який розмовляє добірною французькою мовою, зовсім не здається їй божевільним. Вона вже стомилася щодня чути одне й те саме: ви дуже гарна, ви варті більшого, скільки коштує ота річ, а скільки та, це дуже дорого, я трохи прогуляюся, а потім повернуся (ніхто, звісно, ніколи не повертався) і таке інше. А цей росіянин принаймні має почуття гумору.

– А навіщо вам руйнувати світ?

– Щоб відбудувати власний.

Олівія вже хотіла була сказати кілька втішних слів чоловікові, що сидів поруч із нею. Але вона боялася почути знамениту фразу: «Ви могли б наповнити сенсом моє життя», й на цьому розмова відразу урвалася б, бо вона мала зовсім інші плани на майбутнє. Крім того, було б ідіотською самовпевненістю з її боку повчати чоловіка, набагато старшого й набагато успішнішого, як він має долати свої труднощі. Вихід був у тому, щоб довідатися більше про його життя.

Зрештою, він заплатив їй – і заплатив добре – за її час.

– І як ви збираєтеся це робити?

– Тобі щось відомо про жаб?

– Про жаб? Він провадив:

– Деякі біологічні експерименти показують, що коли ми вкинемо жабу в резервуар, де вода має таку саму температуру, як і в тій водоймі, де вона жила, то вона сидітиме, не зворухнувшись, протягом усього часу, поки ми нагріватимемо воду. Жаба не реагує на поступове підвищення температури, на зміну середовища й помирає, коли вода закипає, роздута й щаслива. Проте інша жаба, яку ми вкинемо в резервуар із водою, яка вже кипить, негайно вистрибне з нього, напівобварена, але жива.

– До Олівії не відразу доходить, який це може мати зв’язок зі зруйнуванням світу, а Ігор далі розмотує низку своїх міркувань:

– Я поводився достоту так, як та зварена жаба. Не помічав, як змінюється моє середовище. Вважав, що все гаразд, що біль ущухне, це лише питання часу. Я був готовий померти, бо втратив найважливіше в моєму житті й замість реагувати варився у воді, яка щохвилини нагрівалася.

– Олівія набралася сміливості й запитала:

– І що ви втратили?

– По суті нічого; але бувають хвилини, коли життя розлучає двох людей тільки для того, аби вони зрозуміли, наскільки одне з них важливе для другого. Скажімо, вчора ввечері я бачив свою дружину з іншим чоловіком. Я знаю, вона хоче повернутися до мене, вона досі мене кохає, але не може наважитися на цей крок. Є такі жаби, які, навіть помираючи в киплячій воді, вважають, що головне підкорятися, а не боротися за своє виживання; мовляв, наказує той, хто може, а підкоряється той, хто має здоровий глузд. І де ж тут правда? А правда в тому, що ліпше вистрибнути зі

складноі ситуаціі обвареним, але живим і готовим діяти. І я переконаний, ти можеш мені в цьому допомогти.

Олівія намагається зрозуміти, що відбувається в голові чоловіка, який сидить біля неі. І як могла якась жінка покинути чоловіка такого цікавого, спроможного говорити про речі, про які вона ніколи не чула. Проте кохання не підкоряється законам логіки – Олівія це знае, попри свій юний вік. Її коханий, наприклад, спроможний на брутальні вчинки, може навіть відлупцювати іі ні за що, а проте вона й дня не прожила б без нього.

Про що вони, зрештою, говорили? Про жаб. І про те, ніби вона могла б допомогти йому. Звісно, допомогти вона йому не може ніяк, а тому ліпше змінити тему розмови.

– І як ви руйнуватимете світ?

Ігор показуе на проізну смугу набережноі Круазетт.

– Скажімо, я не хочу, щоб ти поіхала на якесь свято, але відкрито сказати цього не можу. Але якщо я дочекаюся години пік і зупиню свою машину посеред вулиці, то через десять хвилин на ній утвориться довжелезний затор. Водіі подумають: «Певно, сталася аварія», й наберуться терпіння. Мине ще чверть години, поки з’явиться поліція з тягачем-евакуатором, щоб забрати з вулиці пошкоджений автомобіль.

– Таке вже траплялося сотні разів.

– Але я на той час міг би вийти зі своеі машини й розкидати по вулиці цвяхи та гострі предмети. Я зробив би це дуже обережно, так, щоб ніхто нічого не помітив. Я набрався б терпіння й пофарбував би всі ці предмети в чорний колір, щоб вони зливалися з асфальтом. На той час, коли тягач-евакуатор наблизився б до мене, його шини перетворилися б на клапті. Тепер на дорозі застрягли б уже дві машини, й затор розтягся б до околиць цього маленького міста, в якому, ти, певне, живеш.

– Дуже дотепна вигадка з вашого боку, нічого не скажеш. Але все, чого б ви домоглися, – це затримати мене на одну годину.

Тепер настала черга Ігоря посміхнутися.

– Але я міг би ще кілька годин говорити про те, як ускладнити цю проблему, – наприклад, коли навколо машин зібрався б натовп, я кинув би під тягач невеличку димову шашку. Людей би опанувала паніка. Я вскочив би у свою машину, вдаючи переляк і ввімкнув би газ лише для того, щоб у ту саму мить розлити трохи бензину із запальнички на килимок свого автомобіля й викресати вогонь. Я встиг би вискочити з машини й спостерігати всю сцену збоку: спочатку спалахнула б моя машина, потім бензиновий бак – і вибух, потім загорівся б наступний автомобіль, і розпочалася ланцюгова реакція. І таку катастрофу я міг би створити, маючи лише машину, кілька цвяхів, димову шашку, яку можна купити в кожній крамниці, та балончик із бензином до запальнички…

Ігор дістае з кишені запальничку, в якій було трохи бензину.

– …ось такого розміру. Ось що я мав би зробити, коли побачив, що Єва від мене йде. Примусити іі затриматися зі своім остаточним рішенням, обміркувати його ще раз, зважити всі можливі наслідки. Коли людина починае думати над тим рішенням, яке вона ухвалила, вона зрештою починае

вагатися, потрібна неабияка мужність для того, щоб зробити остаточний крок. Але я був гордий, я вірив у те, що вона скоро отямиться, зрозуміє свою помилку. Я переконаний, що вона вже кається, що хоче повернутися. Але для цього мені треба зруйнувати кілька світів…

Вираз його обличчя змінився, й Олівія тепер не бачила нічого кумедного в цій історії. Вона підвелася.

– Пробачте, але я повинна працювати.

– Але ж я тобі заплатив за те, щоб ти мене вислухала.

Я заплатив тобі за весь твій робочий день.

Вона засунула руку до сумочки, щоб повернути йому гроші, які він їй заплатив, і в цю мить побачила пістолет, націлений їй у обличчя.

– Сядь.

Її першим поривом було кинутися навтіки. Літне подружжя повільно наближалося.

– Не втікай, – попередив він, ніби прочитавши її думки. – Я не стрілятиму, якщо ти сядеш і вислухаєш мене до кінця. Якщо ти нічого не робитимеш і в усьому підкорятимешся мені, то присягаюся, що стріляти не буду.

У голові Олівії промайнули кілька можливих рішень. Кинутись, петляючи, навтіки було першим із них. Проте вона відчула, що ноги в неї обм’якли.

– Сядь, – повторив чоловік. – Я не стрілятиму, якщо зробиш усе, що я тобі накажу. Обіцяю.

Атож. Було б безумством стріляти з пістолета посеред сонячного ранку, коли на вулиці вже з’явилися перші автомобілі, люди йдуть на пляж, вуличний рух стає дедалі густішим, перехожі вже виходять на набережну. Та все ж краще виконати все, що наказує цей чоловік, – тим більше, що в неї нема іншого виходу. Вона майже знепритомніла від страху. Вона сідає. Тепер треба лише показати йому, що вона не становить для нього загрози, вислухати всі ремствування цього покинутого чоловіка, переконати його в тому, що вона нічого не знає й нічого не бачила, а коли з’явиться поліціянт, що робитиме свій звичний обхід, упасти на землю й покликати на допомогу.

– Я точно знаю, що ти в цю мить відчуваєш, – у голосі чоловіка прозвучали заспокійливі нотки. – Симптоми страху не змінювалися від ночі часів. Так було, коли людські створіння зустрічалися з дикими хижаками, і так відбувається сьогодні. Щоб уникнути втрати крові, організм відганяє її вглиб від шкіри – і тому обличчя стає блідим. Нутрощі розм’якають і викидають із себе все зайве, щоб не допустити отруєння організму токсичними речовинами. Тіло знерухомлюється в перші хвилини, щоб не спровокувати хижака до нападу, який може напасти, помітивши найменший підозрілий порух.

«Усе це мені сниться», – подумала Олівія. Вона подумала про своїх батьків, які мали бути тут сьогодні вранці, але затрималися, бо всю ніч працювали у своїй ювелірній майстерні, готуючи вироби для продажу на наступний день. Лише кілька годин тому вона кохалася зі своїм коханим, якого вважала чоловіком свого життя, хоч він і знущався з неї вряди-годи.

Вони навіть досягли одночасного оргазму, чого не відбувалося з ними давно. Після вранішньої кави вона навіть не захотіла сьогодні приймати душ – такою вільною, сповненою енергії та задоволеною життям вона себе почувала.

Ні, такого з нею просто не може відбуватися. Вона повинна заспокоїтися, опанувати себе.

– Гаразд, я нікуди не піду. Ви купили весь мій товар, тож я готова поговорити з вами.

Він упирає дуло пістолета їй у бік. Літнє подружжя вже зовсім близько, воно проминає їх і дивиться на них, але нічого не помічає. Вони бачать дочку португальця, яка сидить там, де й завжди, й у своєму звичному стилі зваблює чергового чоловіка, мружачи очі та обдаровуючи його по-дитячому наївною усмішкою. Вони не вперше бачать її поруч із чужоземцем, чиє вбрання свідчить про те, що він чоловік багатий. Олівія дивиться на них невідривним поглядом, так ніби очима можна сказати все. Чоловік, що сидить поруч із нею, весело каже:

– Доброго дня!

Літнє подружжя проминає їх без жодного слова, вони не звикли ані розмовляти з чужоземцями, ані вітатися з вуличними торговками.

– Що ж, поговорімо, – порушує мовчанку росіянин. – Я, звичайно, не збираюся влаштовувати той безлад із вуличним рухом, то був лише приклад. Моя дружина довідається, що я тут, коли почне одержувати послання від мене. Не стану я також робити й найочевидніше, тобто намагатися зустрітися з нею, – я хочу домогтися, щоб вона сама прийшла до мене. У його останніх словах Олівія побачила вихід для себе.

– Я можу віднести їй послання від вас, якщо хочете. Ви тільки мені скажіть, у якому готелі вона зупинилася.

Ігор сміється.

– Тобі притаманна вада, якою наділені всі люди твого віку: ти вважаєш себе розумнішою за всіх інших. Як тільки я тебе відпущу звідси, ти підеш прямісінько до поліції. Кров у неї застигла. То вони сидітимуть на цій лаві протягом цілого дня? Він усе одно вистрелить, адже вона знає його в обличчя…

– Ви пообіцяли, що не станете стріляти.

– Ще раз обіцяю, що не стрілятиму, якщо ти поводитимешся як людина доросла й не вважатимеш мене за дурня. Атож, він має слушність. А показати себе людиною дорослою – це розповісти йому щось також про себе. Можливо, їй пощастить розбудити співчуття, яке завжди дрімає в душі кожного психа. Вона розповість йому, що й сама перебуває в такому становищі, хоч це й не зовсім буде правдою.

Повз них пробігає хлопець із навушниками у вухах, який навіть не завдав собі клопоту поглянути в їхній бік.

– Я живу з чоловіком, який перетворив моє життя на пекло, проте я неспроможна покинути його.

Вираз очей в Ігоря змінюється. Олівія втішає себе думкою, що знайшла спосіб вислизнути з пастки. «Будь розумною. Намагайся не дратувати його, думай про дружину чоловіка, що сидить із тобою поруч».

Будь правдивою.

– Він забороняе мені зустрічатися з друзями. Ревнуе до всіх на світі, хоч сам не обминае жодноі жінки. Хоч би що я робила, йому все не так, каже, я не вмію себе шанувати. Відбирае в мене навіть ті невеличкі гроші, що іх я одержую як комісійні за проданий товар.

Росіянин сидить мовчки, дивлячись на море. Набережна наповнюеться людьми. А що як вона просто підхопиться на ноги й кинеться навтіки? Чи наважиться він вистрелити? І чи справжній у нього пістолет?

Але вона відчувае, що торкнулася теми, яка його по-справжньому зацікавила. Тому ліпше не ризикувати – вона добре пам’ятае, яким був його погляд і його голос кілька хвилин тому.

– Та все одно я неспроможна його покинути. Навіть якби з’явився чоловік набагато кращий, набагато великодушніший і багатший, я не проміняла б на нього мого коханого. Я не мазохістка, я не отримую втіхи від того, що мене безперервно принижують, але я кохаю його.

Вона відчула, як дуло пістолета знову вперлося ій у ребра – певно, вона сказала щось не так.

– Я зовсім не такий чоловік, як твій падлючий коханець, – у голосі росіянина тепер звучать ноти глибокоі ненависті. – Я дуже багато працював, щоб надбати все, що тепер маю. Працював тяжко, мене нещадно били, я витримав удари, я боровся чесно, хоч іноді й мусив бути твердим і невблаганним. Я завжди був добрим християнином. Я маю впливових друзів і я ніколи не був невдячним щодо них. Усе, що я робив, я робив як годиться.

Я нікого не знищував на своему шляху. Завжди, коли була можливість, я дозволяв своій дружині робити все, що ій хотілося, й ось результат, я сам-один, я самотній. Атож, мені доводилося вбивати людей під час тіеі ідіотськоі війни, але я ніколи не втрачав почуття реальності. Я не належу до тих травмованих ветеранів війни, які заходять до ресторану й усіх поливають кулеметним вогнем. Я не терорист. Звісно, життя повелося зі мною несправедливо, воно позбавило мене найважливішого – кохання. Але існують інші жінки, а біль від утраченого кохання минае. Я повинен діяти, мені набридло бути жабою, яка скоро звариться.

– Якщо ви знаете, що існують інші жінки, що біль від утраченого кохання минае, то чому ви тоді так страждаете? Атож, тепер вона поводиться як людина доросла – іі навіть здивував той спокій, із яким вона намагалася приборкати психа, що сидів поруч неі.

Він, схоже, завагався.

– Я не знаю прямоі відповіді на це запитання. Можливо, тому, що мене покинули уже не вперше. Можливо, мені треба показати собі самому, на що я спроможний. Можливо, тому, що я збрехав, бо насправді інших жінок не існуе – існуе лише одна. Я маю план.

– І що то за план?

– Я вже тобі казав. Зруйнувати кілька світів, аби вона зрозуміла, яка вона важлива для мене. Зрозуміла, що я спроможний піти на будь-який ризик, аби лиш іі повернути.

Поліція!

Обое вони побачили, як до них наближаеться поліційний автомобіль.

– Пробач, – сказав іі співрозмовник. – Я хотів би поговорити з тобою трохи ще, адже життя й до тебе було несправедливим.

Олівія розуміе, що це іі смертний вирок. А що тепер ій уже нема чого втрачати, то вона знову намагаеться підхопитись на ноги. Але рука чужоземця вже лягла на іі праве плече так, ніби він іі обіймае з ніжністю.

«Самозащита без оружия», або «самбо» – під такою назвою воно більш відоме серед росіян, – це мистецтво швидко вбивати голими руками, не давши жертві зрозуміти, що відбуваеться. Воно вдосконалювалося протягом століть, коли народам або племенам доводилося боронитися від загарбників, не маючи ніякоі зброі. Воно знайшло широке застосування в системі совіцьких каральних органів, перед якими стояло завдання знищувати ворогів режиму, не залишаючи сліду. Тодішні комуністичні лідери доклали чимало зусиль, щоб домогтися визнання самбо олімпійським видом спорту і включити його до програми Московськоі Олімпіади 1980 року, проте самбо було визнане надто небезпечним, і комуністам не пощастило організувати міжнародні спортивні змагання з боротьби, яку вміли застосовувати тільки вони.

Тим ліпше. Позаяк самбо не набуло великого поширення, то дуже мало людей знайомі з його смертоносними прийомами. Правий великий палець Ігоря натискае на сонну артерію Олівіі, і кров перестае надходити в іі мозок. Водночас другою рукою він натискае на певну точку під іі пахвою, що спричиняе параліч м’язів. Їі тіло не смикаеться й не корчиться, і тепер лишаеться тільки зачекати дві хвилини.

Олівія ніби засинае в його обіймах. Поліційний автомобіль проіздить за іхніми спинами по тій смузі руху, що перекрита для всіх інших машин. Вони навіть не помічають парочку, яка застигла в обіймах, – цього ранку вони мають багато інших турбот: вони повинні зробити все можливе для того, щоб не допустити заторів автомобільного руху, а це таке завдання, яке ніколи не вдаеться виконати точно. Щойно вони також одержали повідомлення по радіо, що якийсь п’яний мільйонер розбив свою машину за три кілометри звідси.

Усе ще підтримуючи дівчину, Ігор нахиляеться і другою рукою спритно зав’язуе у вузол рушника, на якому були розкладені сувеніри, що іх продавала дівчина, речі досить неоковирні й позбавлені справжнього смаку. Він уміло згортае тканину, роблячи з неі імпровізовану подушку.

Переконавшись у тому, що поблизу нікого немае, він обережно забирае руку й залишае нерухоме тіло сидіти на лаві; здаеться, дівчина спить, але нікому невідомо, що вона бачить у своему сні: чудовий сонячний день чи кошмар за участю свого брутального коханця.

Лише літне подружжя бачило іх разом. І якщо поліція дійде висновку, що дівчину вбито, – в чому Ігор сумніваеться, бо видимих слідів насильства на іі тілі не залишилося, – то вони опишуть його як чоловіка білявого або чорнявого, значно старшого або значно молодшого, аніж він насправді е; він не мае найменших причин турбуватися, люди ніколи не звертають уваги на те, що відбуваеться навколо них.

Перш ніж піти, він цілуе свою сплячу красуню у волосся й шепоче:

– Як бачиш, я виконав свою обіцянку. Я не вистрелив.

Не пройшовши й кількох кроків, він відчувае, як його шпигае гострим болем у голову. Це нормально: кров ринула до мозку, бо така реакція тіла, яке щойно вийшло зі стану неймовірноі напруги.

Попри головний біль, він почувається щасливим. Він домігся своеі мети.

Атож, він зміг, він зумів. І його щастя було тим повнішим, що він визволив душу з тендітного тіла, неспроможного чинити опір домаганням боягузливого мерзотника. Якби ті хворобливі стосунки тривали, дівчину дуже скоро опанували б пригніченість і тривога, вона втратила б повагу до себе й усе більше підпадала б під владу свого нікчемного коханця. У них із Євою стосунки були зовсім інші. Єва завжди була спроможна ухвалювати власні рішення, вона дістала його цілковиту матеріальну й моральну підтримку, коли вирішила відкрити власну справу – ательє модного жіночого одягу, вона могла подорожувати, куди й коли ій заманеться. Вона мала біля себе зразкового чоловіка. А проте не змогла утриматися від помилки – не змогла по-справжньому оцінити його кохання, а потім не знайшла в собі мужності прийняти його прощення. Але він сподівається, що відтепер вона почне одержувати його послання – адже в той день, коли вона вирішила його покинути, він пообіцяв собі, що зруйнуе не один світ для того, щоб іі повернути.

Він дістае з кишені нещодавно куплену мобілку без карточки, де на рахунку лежить мінімально можлива сума кредиту. І надсилае СМС-повідомлення.

11.00 ранку

Як розповідае легенда, все почалося під час Каннського кінофестивалю 1953 року, коли фотографи, яким не було чого робити, зняли на пляжі дев’ятнадцятирічну французьку дівчину. Незабаром по тому вона стала знаменитою кінозіркою, а іі ім’я набуло легендарноі слави: Брижит Бардо. І тепер усі дівчата світу вірять, що з ними може повторитися те саме! Ніхто не хоче розуміти, що для слави потрібен ще й талант актриси – для них важить тільки краса.

І тому фарбовані блондинки з довгими ногами ідуть за сотні, за тисячі кілометрів, щоб тільки потрапити сюди, щоб із раннього ранку до пізнього вечора лежати тут на піску й пектися на сонці, сподіваючись, що тебе побачать, сфотографують, відкриють. У такий спосіб дівчина сподівається вибратися з пастки, наставленоі на всіх жінок, вона не хоче перетворюватися на господиню дому, яка щовечора повинна готувати чоловікові вечерю, щоранку водити дітей до школи, намагатися відкрити бодай якусь цікавинку в одноманітному житті сусідів, аби було про що потім побазікати з подругами. Їй хочеться слави й блиску, хочеться, щоб ій заздрили всі жителі іхнього міста, ті хлопці та дівчата, що завжди дивилися на неі як на гидке каченя, не знаючи, що вона перетвориться на прегарного лебедя, що нічим не прикметний пуп’янок розквітне чудовою квіткою, жаданою для всіх і кожного. Важливо лише домогтися успіху у світі мрій – і задля цього вона на все готова, готова навіть залізти по вуха в борги, щоб напхати цицьки силіконом і накупити найпровокативнішого одягу. Навчатися акторськоі майстерності? А навіщо, коли досить лише бути гарною і мати зв’язки – й у світі кіно можна домогтися чого завгодно.

Але спочатку треба проникнути в цей світ.

Будь-які зусилля не здадуться надмірними, якщо вони допоможуть вибратися з монотонного провінційного животіння. Мільйони людей миряться з таким існуванням і вважають його цілком прийнятним. Але дівчина, яка потрапляе на фестиваль, повинна залишити свій страх удома й бути на все готовою: не зупинятися ні перед чим, брехати завжди, коли виникае така потреба, в разі необхідності применшити свій вік, усміхатися тому, хто вселяе тобі відразу, вдавати, ніби тебе цікавлять люди, до яких ти не відчуваеш ані найменшоі симпатіі, казати «я тебе кохаю», не думаючи про наслідки, ударити ножем у спину подругу, яка раніше тобі в чомусь допомогла, але тепер перетворилася на небажану суперницю. Іти вперед без сорому й каяття. Винагорода заслуговуе на будь-яку жертву.

Слава.

Блиск і розкішне життя.

Ці думки дратують Габріелу: не найкращий спосіб починати новий день. Крім того, вона страждае від похмілля.

Але принаймні вона може втішити себе тим, що прокинулася не в п’ятизірковому готелі, маючи під боком чоловіка, який ій каже, щоб вона швиденько вдягалася й забиралася геть, бо на нього чекають багато важливих справ – таких, як купувати кінофільми або продати ті, які він створив.

Вона підводиться й розглядаеться навкруги, чи немае тут котроісь із подруг. Звісно, ні, вони всі вже подалися на Круазетт, до басейнів, до барів, на зустрічі, що відбудуться на яхтах, на сніданки та побачення на пляжах. П’ять матраців лежать, постелені на підлозі в невеличкому помешканні, яке вони спільно винайняли на період кінофестивалю за неймовірно високу ціну. Навколо матраців лежить безладно розкиданий одяг, черевики догори підборами, плічка, які попадали на підлогу і які нікому не спало на думку знов повісити до шафи.

«Тут одяг у більшій шані, ніж люди».

Оскільки жодна з цих дівчат не може навіть мріяти замовити собі якісь речі в Елі Сааба, Карла Лагерфельда, Версаче або Гальяно, то вся кімната завалена більш доступними ім предметами одягу та краси: бікіні, міні-спідницями, нічними сорочками, черевичками на високій платформі й величезною кількістю баночок із макіяжем.

«Настане день, коли я вдягатиму тільки те, що мені до вподоби. А зараз мені потрібна лише нагода».

Чому вона переконана, що нагода іі не обмине?

Із дуже простоі причини. Бо знае: вона найкраща та найгарніша з усіх, попри іі невдачі в школі, попри ті прикрості, які вона принесла батькам, уже тоді увійшовши з ними – і не тільки з ними – в конфлікт, аби довести самій собі, що вона спроможна подолати всі труднощі, пережити всі розчарування та поразки. Вона народжена, щоб перемагати й сяяти, в цьому не може бути найменшого сумніву.

«А коли я досягну того, про що мрію, я неодмінно запитаю себе: мене люблять і мною захоплюються тому, що я така, яка я е, чи тому, що стала знаменитою?»

Вона знайома з людьми, що досягли успіху, стали відомими акторами. Але, всупереч іі уявленням, вони не знають душевного миру; вони сповнені сумніву і тривог, коли не перебувають на сцені. Вони хочуть бути

акторами, щоб не бути самими собою, вони постійно бояться зробити хибний крок, що призведе до краху іхньоі кар'ери.

«Але я не така. Я завжди буду сама собою».

Чи це справді так? Чи кожна, що перебувае на іі місці, думае так само?

Вона підводиться з постелі й готуе собі каву – кухня брудна, жодна з подруг не завдала собі клопоту помити посуд. Габріела не може зрозуміти, чому вона прокинулася в такому препоганому гуморі, чому іі обсіло стільки сумнівів. Вона знае свою роботу, вона віддається ій усією душею, а проте, схоже, ніхто не хоче визнавати іі талант. Вона знае також тих людей – чоловіків переважно, – що мають стати іі союзниками в битві, де вона повинна здобути перемогу негайно, бо ій уже двадцять п'ять років, і незабаром вона стане надто стара для того, щоб когось зацікавити в індустріі мрій. Що ж ій відомо про тих чоловіків, від яких залежить іі доля?

1. Вони не такі зрадливі, як жінки.

2. Вони ніколи не звертають увагу на те, як ми вдягнені, бо постійно роздягають нас очима.

3. Досить, щоб у тебе були в порядку груди, стегна, сідниці, живіт – і ти завоюеш світ.

Ніколи не забуваючи про ці три пункти і знаючи, що всі іі конкурентки схильні перебільшувати свою привабливість, вона приділяе увагу лише третьому пункту зі свого списку. Постійно робить гімнастичні вправи, намагається підтримувати себе у формі, не зловживае діетою, а вдягається всупереч тому, чого вимагае логіка: іі вбрання завжди відзначається великою скромністю. Досі це давало своі результати, вона справляла враження молодшоі, аніж е. Вона сподівається, що те саме буде й у Канні.

Груди, сідниці, стегна. Немае нічого дивного в тому, що тепер вони звертають увагу лише на це. Але настане день, коли вони побачать, на що вона спроможна.

Вона випила вранішню каву, й потроху до неі стало доходити, чому сьогодні в неі такий поганий настрій. Вона опинилася в оточенні чи не найгарніших жінок у світі! Хоч вона й себе не вважае негарною, а проте не мае жодноі можливості змагатися з ними. Вона мусить добре обміркувати, що ій робити. Зважитися на цю подорож ій було нелегко, грошей у неі обмаль, а ще менше часу на те, щоб укласти контракт. Вона вже побувала в кількох місцях протягом двох перших днів кінофестивалю, роздала кільком людям автобіографію, своі фото, але все, чого вона досягла, – це запрошення на вчорашню вечірку, яка відбулася в ресторані найнижчоі категоріі, де гриміла досить вульгарна музика й не було нікого з Суперкласу. Щоб позбутися скутості, вона випила більше, аніж міг витримати іі організм, і втратила усвідомлення того, де вона е і що вона робить. Усе здавалося ій дивним і чужим – Європа, манера вдягатися, фальшива веселість усіх, хто був там присутній, адже всім хотілося бути запрошеними на якусь набагато важливішу подію, а не збувати час у тій нікчемній забігайлівці, слухати набридливу й примітивну музику, гучно розмовляти про те, як добре живеться іншим, та про несправедливість можновладців.

Габріелі вже остогидло розмовляти про несправедливість можновладців. Вони такі, які вони е, й більше сказати тут немае чого. Вони обирають тих, кого хочуть, ім не треба нікому нічого пояснювати, ні перед ким

виправдовуватися – а тому їй треба обміркувати план. Немае сумніву, що багато інших дівчат, яких змагае та сама мрія (але які, безперечно, поступаються їй талантом), роздають тут автобіографіі та своі світлини; продюсери, що прибули на кінофестиваль, певно, завалені течками, дисками DVD, візитівками та пластиковими папками з інформаціею про претенденток.

Де ж вихід? Як можна виділитися в цій юрмі?

Треба добре поміркувати. Вона більше не матиме такоі нагоди, як ця, й передусім тому, що витратила майже всі своі гроші на цю далеку подорож. І – що найжахливіше – вона скоро буде стара. Двадцять п’ять років. Її остання нагода, останній шанс.

Вона п’е каву, дивлячись у невеличке вікно, яке виходить у глухий завулок. Звідти видно лише тютюнову крамничку та малу дівчинку, яка гризе шоколад. Атож, це іі остання нагода. Вона сподіваеться, що зможе використати іі набагато ліпше, ніж першу.

Пам’ять повертае іі далеко назад, у ті часи, коли їй було 11 років і вона вийшла на сцену у своій першій шкільній виставі; це було в Чикаго, де минуло іі дитинство й де вона навчалася в одному з двох найдорожчих коледжів того регіону. Проте іі бажання перемогти народилося не з одностайних оплесків тамтешньоі публіки, що складалася з батьків, матерів, інших родичів та вчителів.

Радше навпаки: вона грала божевільного Капелюшника, з яким Аліса зустрічаеться в Країні Дивовиж. Вона перемогла на конкурсі, в якому брали участь багато інших хлопців і дівчат, бо та роль вважалася однією з найголовніших у п’есі.

Першою фразою, яку вона мала промовити, були такі слова: «Тобі треба постригти волосся».

На цю репліку Аліса мала відповісти: «Це показуе, що ви не дуже чемно зустрічаете гостей».

Коли настала довгосподівана мить, Габріела так розхвилювалася, що забула багаторазово відрепетируваний та повторений текст і сказала: «Тобі треба відростити волосся». Дівчина, яка грала Алісу, відповіла їй тією самою фразою про нечемність, і публіка нічого не помітила. Габріела, проте, завважила свою помилку.

І втратила дар мови. А що божевільний Капелюшник був персонажем, необхідним для подальшого розгортання подій у виставі, а діти не звикли імпровізувати на сцені (хоча чудово вміють це робити в житті реальному), то ніхто не знав, що робити – аж поки, після того як актори кілька хвилин безпорадно перезиралися між собою, одна з учительок не заплескала в долоні, оголосила антракт і звеліла, щоб усі покинули сцену.

Габріела не лише покинула сцену, а й, плачучи, втекла зі школи. Наступного дня вона довідалася, що сцену з божевільним Капелюшником викинули з п’еси й виставу поновили з того місця, де починаеться гра в крикет із Королевою. І хоч учителька сказала, що це не мае найменшого значення, бо в історіі про пригоди Аліси в Країні Дивовиж і так усе поставлено з ніг на голову, на перерві всі хлопці та дівчата об’єдналися й добряче налупцювали Габріелу.

Бувало, що лупцювали іі й раніше, проте вона навчилася боронити себе з не меншою завзятістю, аніж тоді, коли й сама нападала на слабших дівчат, а таке відбувалося щонайменше один раз на тиждень. Але того разу вона мовчки терпіла биття, не сказавши жодного слова й не проливши жодноі

сльози. Її поведінка так здивувала нападників, що вони дуже скоро дали їй спокій, адже їм було цікаво, щоб вона кричала й плакала від болю, а що їй, здавалося, було байдужісінько, б’ють вони її чи не б’ють, то вони відразу втратили до неї інтерес. Проте в ті хвилини, після кожного удару, який вона одержувала, Габріела думала: «Я стану великою актрисою. І всім вам, усім до одного, колись стане соромно за те, що ви сьогодні так повелися зі мною».

Хто каже, що діти неспроможні зрозуміти, чого вони хочуть від життя?

Дорослі.

А коли ми виростаємо, то віримо, що саме вони наймудріші, що саме їм притаманна найбільша у світі розважливість. Багато дітей опинялися в такому самому становищі, коли їм доводилося грати на сцені божевільного Капелюшника, Сплячу Красуню, Аладдина або Алісу, – і в ту мить вони вирішували назавжди покинути світло рампи й відмовитися від оплесків публіки. Проте Габріела, яка до одинадцятирічного віку не програла жодної битви, була найрозумнішою, найгарнішою й одержувала найкращі у класі оцінки, десь у глибині своєї підсвідомості зрозуміла: «Якщо я змирюся тепер, я пропала».

Бо одне діло було дістати хлости від односумів – вона й сама могла відлупцювати кого завгодно. І зовсім інше – змиритися з поразкою на все подальше життя. Бо всі ми дуже добре знаємо: те, що починається із забутої репліки на сцені театру, із невміння танцювати так само добре, як інші, глузувань із приводу твоїх занадто тонких ніг або завеликої голови – а з цим зустрічається кожна дитина, – може привести до двох радикально протилежних наслідків.

Одні діти – а таких завжди менше – вирішують помститися кривдникам і обіцяють собі, що стануть найкращими в тій справі, в якій усі вважають їх цілковитими нездарами.

«Одного дня ви ще мені позаздрите», – думають вони.

Проте більшість вважають, що досягли своєї крайньої межі й далі їх чекають одні невдачі. Вони виростають невпевненими в собі, надто слухняними (хоч завжди мріють про той день, коли стануть нарешті вільними і їм буде дозволено робити все, що їм заманеться), вони одружуються тільки для того, щоб ніхто не казав, ніби вони такі негарні, що й знайти собі пару не зможуть (хоч у глибині душі і надалі вважають себе вкрай негарними), народжують дітей, щоб ніхто не казав, ніби вони на це неспроможні (хоч і справді хочуть мати дітей), добре вдягаються, щоб ніхто не казав, ніби вони вдягаються погано (хоч і знають, що про них так все одно казатимуть, незалежно від того, як вони вдягатимуться).

Про епізод із п’єсою всі в школі забули вже через тиждень. Але Габріела твердо постановила, що настане день, коли вона приїде до цієї самої школи як актриса, знаменита в усьому світі, із секретарями, особистою охороною, фотографами та легіоном фанів. Вона зіграє в благодійній виставі на користь дітей-сиріт у тій же таки «Алісі в Країні Дивовиж», це стане сенсацією, і друзі її дитинства скажуть: «А ми ж колись грали з нею на одній сцені!»

Мати хотіла, щоб дочка вивчилася на інженера-хіміка; тож коли вона закінчила школу, батьки віддали її навчатися до Іллінойського технологічного інституту. Вдень вона вивчала структуру протеїнів та бензолу, а ввечері зустрічалася з Ібсеном, Ковардом та Шекспіром на театральних курсах, навчання на яких оплачувала грішми, що їх батьки надсилали їй на купівлю одягу та книжок для навчання в інституті. Вона

контактувала з найкращими професіоналами акторського мистецтва, мала чудових учителів, одержувала похвальні відгуки, рекомендаційні листи, виступала (приховавши це від своіх батьків) як співачка в одному з рок-гуртів і грала танцівницю живота у виставі про мандри Лоуренса Аравійського.

Габріела погоджувалася на будь-які ролі, сподіваючись на те, що одного дня в партері випадково з'явиться якась вельми значна особа й запросить іі взяти участь у справжньому прослуховуванні. І тоді настане кінець дням іі випробувань, дням іі боротьби за пристойне місце під світлом рампи. Минали роки. Габріела приймала пропозиціі від комерційного телебачення, рекламувала зубну пасту, працювала моделлю, а одного дня мало не погодилася на пропозицію одніеі фірми, яка пропонувала всіляким комівояжерам та чиновникам у відрядженні «жіноче обслуговування», бо ій конче були потрібні гроші, щоб підготувати друковану інформацію про себе зі своіми фотографіями, яку вона мала намір розіслати до найвпливовіших агенцій модельного й театрального бізнесу в Сполучених Штатах. Але іі врятував Бог – віру в якого вона зберігала завжди. Того ж таки дня ій запропонували роль статистки у відеокліпі одніеі японськоі співачки, який зняли під віадуком надземноі залізниці, що перетинае місто Чикаго. Заплатили ій значно більше, ніж вона сподівалася (схоже, продюсери вибили дуже велику суму для чужоземноі трупи), і на ці гроші вона нарешті змогла видати омріяний фотоальбом із друкованою інформаціею про себе як кіноактрису (або портфоліо – як це називають у деяких краінах), хоч це видання й обійшлося ій значно дорожче, аніж вона собі уявляла.

Вона завжди твердила собі, що в неі все ще попереду, хоч дні та місяці миготіли, наче в калейдоскопі. Вона, яка змогла успішно зіграти Офелію в «Гамлеті», коли навчалася на театральних курсах, тепер під тиском реального життя здебільшого знімалася в рекламі дезодорантів та кремів. Коли вона навідувалася до агенціі, щоб показати свое портфоліо та рекомендаційні листи від професорів і друзів, від людей, із якими вона працювала, ій не раз доводилося бачити в приймальні дівчат, що приходили разом із нею, усі вони всміхалися, всі ненавиділи одна одну й усі були на все готові, аби засвітитися, як це називалося мовою професіоналів.

Їй доводилося чекати своеі черги годинами, протягом яких вона читала книжки про мистецтво медитаціі та позитивного мислення. Нарешті опинялася перед столом, і той, хто за ним сидів, – чоловік або жінка, – не звертаючи найменшоі уваги на рекомендаційні листи, відразу починали роздивлятися фотографіі, не кажучи ні слова. Потім записували іі ім'я та прізвище. Іноді ій пропонували пройти кастинг, але щастило один раз із десятьох. І тоді вона, з іі талантом, – а Габріела не мала найменшого сумніву, що він у неі е, – опинялася перед камерою, і нахабний фотограф із брутальними манерами командував: «Тримайся вільніше, усміхнися, повернись праворуч, трохи опусти підборіддя, оближи губи».

І ось готово – зняте чергове рекламне фото про нову марку кави.

А бувало й так, що іі дуже довго не кликали, й тоді Габріела почувала себе нікому не потрібною, забутою. Але з плином часу вона навчилася з цим миритися, переконувала себе в тому, що це необхідні випробування, випробування іі наполегливості та віри. Вона вперто відмовлялася повірити в те, що іі театральні курси, іі рекомендаційні листи, іі творча автобіографія, де вже було чимало невеличких ролей, зіграних у тих місцях, які нікого не цікавлять, – усе це абсолютно нічого не означае й нічим ій…

Задзвонила мобілка.

…не допоможе.

Дзвінок мобілки не втихав.

Добре не розуміючи, що відбувається – вона мандрувала у своему минулому, дивлячись на тютюнову крамничку та дівчинку, яка жувала шоколад, – Габріела натисла на кнопку.

Голос на тому кінці лінії повідомив, що іі запрошують на проби, які відбудуться через дві години.

НА ПРОБИ!

У Канні!

Отже, недаремно вона перелетіла через океан, зійшла з трапу в місті, де всі готелі були переповнені, зустрілася в аеропорту з іншими дівчатами, які були в такому самому становищі, як і вона (одна полька, дві росіянки, одна бразилійка), вони потім стукали в усі двері, аж поки ім не вдалося винайняти кімнатку з кухнею за астрономічну ціну. Після того як вона стільки років шукала свою долю в Чикаго, знову й знову іздила до Лос-Анджелеса в пошуках нових агентів, позувала для нових рекламних роликів і фотографій, зазнала стількох невдач, вона нарешті знайшла свое майбутне – і воно в Європі!

Отже, через дві години?

Поіхати автобусом для неі не було ніякоі можливості, бо вона не знала маршрутів. Їхній будинок стояв на вершині пагорба, й досі вона лише двічі спускалася по його досить крутому схилу – щоб рознести своі портфоліо та коли йшла на ту мало чим прикметну вчорашню вечірку. Опинившись унизу, вона голосувала, обираючи самотніх чоловіків у дорогих автомобілях із відкидним верхом. Усім було відомо, що Канн – місто безпечне, й кожна жінка знае, що краса дуже допомагае в такі хвилини, але сьогодні вона не могла покладатися на щасливий випадок, сьогодні вона сама повинна вирішити свою долю. На проби запізнюватися не можна – про це постійно повторюють у будь-якій агенціі з набору акторів. Крім того, вона ще першого дня побачила, що на вулицях тут постійно утворюються автомобільні затори – отже, едине, що ій залишалося, це швиденько вдягтися й припустити бігцем. За півтори години вона туди добіжить – вона запам’ятала готель, де оселилася продюсерша, бо він був одним із тих пунктів, у яких вона зупинялася під час учорашнього паломництва, здійсненого в пошуках свого шансу.

Перед нею постала одвічна проблема: «Як одягтися?» Вона з люттю атакувала валізу, яку привезла із собою, вибрала джинси марки «Армані», пошиті в Китаі й куплені на чорному ринку в передмістях Чикаго за п’яту частину іхньоі ціни. Ніхто не сказав би, що це підробка, бо вони підробкою не були. Усім відомо, що вісімдесят відсотків продукціі надсилають до крамниць оригінального одягу саме китайські компаніі, а решта двадцять відсотків надходить туди контрабандою.

Вона вдягла також білу блузку від Донни Каран, набагато дорожчу, ніж джинси. Вірна своім принципам, Габріела знала, що чим скромніше вона буде вдягнена, тим ліпше. Ніяких міні-спідниць та сміливих декольте – бо якщо на ці проби запрошено й інших дівчат, усі вони будуть одягнені саме так. Вона дещо завагалася, коли дійшло до накладання макіяжу. Зрештою наклала ледь помітний шар, а губи підфарбувала ледве-ледве. На все це ій довелося згаяти п’ятнадцять дорогоцінних хвилин.

11.45 ранку

Людей неможливо задовольнити. Якщо вони мають мало, то хочуть багато. Якщо мають багато, хочуть іще більше. Якщо мають дуже багато, то воліють задовольнитися малим, але бути щасливими, проте вони неспроможні докласти найменших зусиль для того, щоб досягти щастя.

Невже вони не розуміють, що бути щасливим – так просто? Чого треба дівчині, яка щойно тут пробігла, у джинсах та в білій блузці? Яка нагальна справа так заполонила іі увагу, що вона не помічае ані чудового сонячного дня, ані синього моря, ані дітлахів у колясках, ані пальм на морській набережній?

«Даремно ти так поспішаеш, дівчино! Тобі однаково не втекти від тих двох, яких не можна відокремити від людського життя: Бога й смерті. Бог супроводжуе кожен твій крок і гніваеться, коли бачить, що ти не вміеш цінувати чудесну радість життя. А чи приділяеш ти належну увагу смерті? Адже ти щойно пробігла повз мертве тіло й нічого не помітила». Ігор кілька разів пройшов повз те місце, де скоів убивство.

Потім подумав, що його ходіння туди-сюди може викликати підозру, й вирішив зупинитися на обачній відстані, за двісті метрів від того місця, і стояв там, спершись на балюстраду, якою був відгороджений пляж, і надівши темні окуляри (у цьому не було нічого підозрілого – й не тільки тому, що день був сонячний, а й тому, що темні окуляри у славетних місцях е ознакою статусу).

Він не міг не дивуватися тому, що був уже майже полудень, а ніхто досі не помітив мертву людину на головній вулиці міста, до якого в той період була прикута увага всього світу.

Та ось до лави наближаються чоловік і жінка, вочевидь роздратовані. Побачивши, що дівчина не працює, вони починають кричати на Сплячу Красуню; то іі батьки. Чоловік трясе іі за плечі. Наступноі миті жінка нахиляеться і затуляе дівчину від Ігоря.

Ігор виразно уявляе собі, що буде далі.

Лунае жіночий зойк. Батько судорожним рухом вихоплює з кишені мобільний телефон і відступае трохи вбік. Мати трясе дочку, але іі тіло не подае жодних ознак життя. Перехожі з’юрмлюються навколо місця подіі; тепер і він може скинути своі чорні окуляри й підійти ближче – зрештою, він буде лише одним цікавим із натовпу.

Мати плаче, тримаючи дівчину в обіймах. Якийсь молодик відтручуе іі й намагаеться зробити дівчині штучне дихання, ротом у рот, але незабаром полишае своі спроби – обличчя Олівіі вже злегка забарвилося в ліловий колір.

– «Швидку»! Викличте «швидку»!

Кілька людей набирають один і той самий номер, усі почувають себе потрібними й корисними. Удалині вже чути звук сирени. Крики матері стають усе розпачливішими, якась дівчина обіймае іі і просить заспокоітися, але вона іі відштовхуе. Хтось намагаеться утримати труп у сидячій позі, хтось каже, щоб його поклали на лаву, але сподіватися на порятунок уже не доводиться.

– Не сумніваюся, це передозування наркотиком, – коментує подію хтось поруч із Ігорем. – Наша молодь сама себе знищує.

Ті, хто почув ці слова, згідливо кивають. Ігор незворушно спостерігає, як під'їздить бригада «швидкої допомоги», як із машини дістають апаратуру, намагаються оживити серце електричними розрядами великої потужності, найдосвідченіший із лікарів дивиться на все це, нічого не кажучи, бо знає, що тут уже нічого не поробиш, але не хоче, щоб його підлеглих потім звинуватили в недбалості. Ноші з тілом Олівії засовують у «швидку», мати хапається за дочку, лікарі трохи сперечаються з нею, а потім дозволяють їй сісти біля нош, і машина зривається з місця.

Від тієї миті, коли подружжя виявило, що їхня дочка мертва, й до від'їзду машини минуло не більш як п'ять хвилин. Батько залишився стояти на місці, не знаючи, куди йому йти, що робити. Не знаючи, хто перед ним, той самий чоловік, який говорив про передозування наркотиків, підійшов до батька Олівії й повторив свою версію.

– Не варто перейматися цим, добродію. Таке тут щодня трапляється.

Батько ніяк не реагує. Він досі тримає в руках відкриту мобілку й дивиться в порожнечу. Чи то він не почув, що йому кажуть, чи просто не зрозумів, що тут щодня трапляється, чи то перебуває у стані шоку, який швидко перекинув його в той невідомий вимір, де болю не існує.

Натовп швидко розпорошується і зникає, мовби його тут і не було. Залишається лише чоловік із відкритою мобілкою і чоловік із темними окулярами в руках.

– Ви знали жертву? – запитує Ігор. Відповіді немає.

Певно, ліпше йому робити зараз те, що й інші, – прогулюватися по Круазетт і спостерігати за тим, що відбувається цього сонячного ранку в Канні. Як і батько Олівії, Ігор неспроможний у цю мить зрозуміти, що саме він відчуває: він зруйнував світ, який уже не зміг би відновити, навіть якби був усемогутнім. Чи заслуговує на це Єва? З лона тієї дівчини, Олівії – він знає її на ім'я, і це його тривожить, бо вона вже для нього не просто одне з облич у натовпі, – міг народитися геній, який винайшов би метод лікування раку або придумав би, як зробити так, щоб у світі запанував мир. Він знищив не просто одну людину, а й усі майбутні покоління, які могли б прийти в життя від неї. Що ж він накоїв? Невже кохання, хоч би яким сильним воно було, може виправдати такий учинок?

Він помилився з першою жертвою. Вона не стане його новиною, Єва ніколи не зрозуміє такого послання.

Але що сталося, те сталося, тут нема чого думати. Ти готовий, зрештою, піти ще далі, тож дивись уперед. Дівчина зрозуміє, що її смерть не була марною, вона померла в ім'я великого кохання. Розглянься навколо себе, подивися, що відбувається в місті, поводься як нормальний громадянин – адже тобі довелося витерпіти свою частку страждань у житті й ти заслуговуєш на певний комфорт і спокій.

Утішайся фестивалем. Адже ти до цього готовий.

Навіть якби він був у купальному костюмі, йому було б нелегко дістатися до самого моря. Схоже, готелі тут володіють великими ділянками пляжу, де вони ставлять свої крісла, позначають усе своїми логотипами, посилають туди своїх офіціантів та своїх охоронців, які підходять до кожного, хто проник на заборонену територію, й вимагають показати їм ключ від номера чи якийсь документ, що свідчив би про їхню належність до постояльців

готелю; над іншими ділянками пляжу натягнуті великі білі тенти, під якими відбуваються презентації кінофільмів, нової марки пива або косметичного виробу. Тут люди одягнені нормально, якщо ми назвемо «нормальним» костюмом кашкет на голові, барвисту сорочку та білі штани для чоловіків; і легкі блузки, дорогоцінні прикраси, шорти та черевички на низьких підборах – для жінок.

І всі тут у темних окулярах – і чоловіки, й жінки. Тут ніхто не дбає про те, щоб виставити напоказ свої фізичні принади, бо Суперклас уже проминув той період життя, коли це робиться, будь-яке хизування в цьому плані тут вважають безглуздим або, якщо висловитися точніше, патетичним.

Ігор звертає увагу на ще одну прикметну деталь: мобільний телефон. Тут ніхто з ним не розлучається, він неодмінно входить до їхнього спорядження.

Надзвичайно важливо одержувати послання або дзвінки щохвилини, бути готовим урвати хай там яку розмову, щоб відповісти на телефонний дзвінок, у якому немає нічого термінового, або набрати довжелезний текст у так званій системі SMS. Усі вже давно забули, що літерами SMS позначають службу коротких повідомлень (short message service), і користуються крихітною клавіатурою, певно, уявляючи собі, що перед ними клавіатура друкарської машинки. Друкувати на таких мініатюрних кнопках незручно, можна серйозно пошкодити собі пальці, та хіба це важливо? Не тільки в Канні, а й у всьому світі ефір заповнений такими пустопорожніми фразами, як «добридень, любове моя, я прокинувся з думкою про тебе і дуже щасливий, що ти існуєш у моєму житті», «я буду через десять хвилин, приготуй обід і відішли білизну до пральні», «вечірка тут неймовірно занудна, але я більш не маю куди подітися, а де тепер ти?».

Усе це можна промовити за десять секунд, а на те, щоб набрати й відіслати ці фрази, знадобиться хвилин п’ять не менше, але так уже влаштований світ. Ігорю це відомо краще, ніж будь-кому, бо хіба ж не він заробив мільйони доларів завдяки тому факту, що телефон перестав бути лише засобом спілкування людей між собою, він перетворився на нитку надії, на спосіб переконатися в тому, що ти не сам-один на світі, на засіб продемонструвати всім і кожному власну значущість.

І схоже, цей же таки механізм може привести світ до повного ідіотизму та божевілля. Так, у Лондоні винайшли хитромудру систему, яка лише за п’ять евро на місяць надсилає адресатові через кожні три хвилини так звані еталонні повідомлення. Коли ти з кимось розмовляєш і хочеш справити враження на свого співрозмовника, тобі досить буде перед тим набрати певний номер, щоб активувати лондонську систему. У такому разі лунає сигнал, ти дістаєш телефон із кишені, відкриваєш повідомлення і кажеш своєму співрозмовнику, що воно може почекати (авжеж, може: там написано тільки «згідно із замовленням» і вказано час). У такий спосіб ти допомагаєш своєму співрозмовникові відчути себе більш значущим, і ваші з ним переговори прискорюються, бо він знає, що з ним спілкується чоловік вельми зайнятий. Через три хвилини розмова знову уривається новим повідомленням, напруга зростає, і ти сам повинен вирішувати, чи вимкнути телефон хвилин на п’ятнадцять, чи, посилаючись на зайнятість, звільнитися від неприємного співрозмовника.

Існує лише одна ситуація, коли мобільний телефон треба неодмінно вимикати. Не під час важливої офіційної вечері, не в театрі, коли ти дивишся спектакль, не в кіно, коли на екрані має з’явитися найважливіший епізод, не під час виконання надзвичайно складної арії в опері – адже кожному з нас доводилося чути недоречний телефонний дзвінок у такі хвилини. Ні, людей насправді опановує страх перед можливістю того, що телефонний дзвінок у їхній кишені може становити для них реальну

небезпеку, лише тоді, коли, сідаючи в літак, вони вислуховують звичну брехню: «Ви повинні вимкнути мобільні телефони на весь час польоту, бо вони можуть перешкодити роботі бортових механізмів».

Усі вірять цьому застереженню й роблять так, як вимагають від них іхні перевізники.

Проте кому, як не Ігорю, знати, коли було створено цей міф: минуло вже багато років відтоді, як компанії повітряних перевезень намагалися запровадити систему телефонних дзвінків через апарати, приєднані до кожного крісла. Пасажирам довелося платити б по десять доларів за кожну хвилину, підключаючись до тієі самоі системи зв'язку, якою користується кожен, хто розмовляє по мобільному телефону. З цього нічого не вийшло, проте легенда про складність телефонних розмов із борту літака збереглася – відповідний пункт просто забули викреслити з того списку заборон, який стюардеса зачитує перед зльотом. Ніхто не знає, що в кожному польоті щонайменше двоє або троє пасажирів просто забувають вимкнути своі телефони. Що ноутбуки входять в Інтернет через ту саму систему, яка робить можливим мобільний телефонний зв'язок. Ніколи і ніде у світі не відбулося жодноі авіаційноі катастрофи з цієі причини. Тепер ми спостерігаємо намагання почасти використати цю легенду, не шокуючи пасажирів, але разом із тим зберігаючи ціни на розмови з літаків на захмарному рівні: мобільними телефонами дозволяють користуватися тим, кого підключають до навігаційноі системи літака. І на такі розмови ціна вчетверо дорожча. Проте ніхто ніколи не пояснив, що це означає – «навігаційна система літака». Але якщо люди хочуть, щоб іх обманювали в такий примітивний спосіб, то це іхня проблема.

Ігор іде далі. Спогад про те, як востанне подивилася на нього Олівія, вселяє йому тривогу, але він намагається про це не думати.

Охоронці, темні окуляри, бікіні на пляжі, світлий одяг та коштовності, усе більше й більше людей, які кудись поспішають, ніби сьогодні на них чекають дуже важливі справи, фотографи, які зустрічаються на кожному розі вулиці, марно намагаючись зняти щось цілком нове, щось таке, чого ще не було десь надруковано, безліч безкоштовних газет і журналів, де описано все, що відбувається на фестивалі, розповсюджувачі буклетів і програм, де дуже мало розповідають про те, що відбувається на Круазетт, і подано інформацію для тих бідолашних смертних, яких не запрошено під білі тенти і яким рекомендують відвідувати ресторани, розташовані на вершині пагорба, далеко від усіх подій, у тих самих кварталах, де дівчата-моделі винаймають собі помешкання на період кінофестивалю, сподіваючись, що іх запросять на проби, після чого іхне життя в чудодійний спосіб зміниться. У всьому цьому нема нічого несподіваного. Усе це можна було передбачити. Якщо він вирішить піти сьогодні на одну з таких презентацій, то ніхто не стане вимагати, щоб він показав офіційне запрошення, бо ще рано й промоутери мають підстави боятися, що на іхній захід прийде дуже мало народу. Але якщо все для них складатиметься нормально, то через півгодини охоронці одержать наказ пропускати без запрошень лише симпатичних дівчат, яких ніхто не супроводжує.

То чом би й не спробувати?

Ігор підкоряється своєму імпульсу – хай там як, а він повинен виконати важливу місію. Спускається до одного з виходів на пляж, який, замість берега моря, приводить його до великого білого павільйону з пластиковими вікнами, кондиціонованим повітрям, світлими меблями, кріслами та столами,

за якими поки що майже нікого немає. Один з охоронців запитує в нього, чи він має запрошення, й Ігор відповідає, що так. Прикидається, ніби нишпорить у кишенях. Дівчина на вході, в усьому червоному, запитує в нього, чи не може чимось допомогти. Він показує їй візитівку з логотипом своєї компанії – Ігор Малеєв, президент. Каже, що його ім'я поза всяким сумнівом занесене до списків, але запрошення, він, схоже, забув у готелі – повернувся туди з цілої низки зустрічей і, певно, виклав його на стіл абощо. Дівчина каже йому: «Ласкаво просимо!» й дозволяє увійти; вона навчилася оцінювати чоловіків та жінок по тому, як вони вдягнені, і знає, що «президент» усіма мовами та в усіх куточках світу означає дуже важливу персону. А крім того, це не просто собі президент, а президент російської компанії! А всім відомо, що багаті росіяни люблять показувати перед усіма, ніби вони купаються у грошах. Тож нема потреби шукати його ім'я у списку запрошених.

Ігор заходить у павільйон і йде до бару – павільйон і справді обладнаний дуже добре, тут є навіть танцювальний майданчик, – де замовляє склянку безалкогольного ананасового соку, бо його колір відповідає кольору середовища.

А ще тому, що з прикрашеної мініатюрною японською парасолькою склянки стримить чорна соломинка.

Він сідає за один із порожніх столів. Між небагатьма присутніми тут людьми бачить чоловіка, який привертає його увагу: йому років понад п'ятдесят, волосся в нього пофарбоване під колір червоного дерева, шкіра неприродно бронзова, а м'язи добре розвинені – либонь, накачані виснажливими вправами в одному із тих фітнес-залів, що обіцяють своїм клієнтам вічну молодість. На ньому зношена футболка, а поруч сидять ще двоє чоловіків, обидва в бездоганно пошитих костюмах-трійках. Чоловіки в костюмах-трійках дивляться на нього, а Ігор відвертає від них голову, хоч і не відводить погляду від того столу, користуючись перевагою темних окулярів. Оцінивши новоприбулого, чоловіки в костюмах-трійках втрачають до нього інтерес.

Але Ігор свого інтересу до них не втрачає.

На столі перед тим чоловіком навіть не лежить мобільний телефон, хоч не схоже, щоб його помічники відповідали на дзвінки.

Якщо сюди впустили такого пітного, погано вдягненого суб'єкта, негарного, попри всі його намагання вдавати красеня. Якщо до того ж його посадили за один із найкращих столів. Якщо у нього вимкнута мобілка. Якщо біля нього постійно крутиться офіціант, знову й знову запитуючи, чи йому чогось не треба. Якщо той чоловік не вважає за потрібне навіть відповідати, а тільки вряди-годи робить заперечливі знаки рукою, то Ігор може не сумніватися: він бачить перед собою якусь важливу птицю.

Він дістає з кишені банкноту в п'ятдесят евро й віддає офіціантові, який починає виставляти на стіл тарілки й прибори.

– Хто отой пан у вилинялій синій футболці? – запитує він, показавши очима в напрямку столу.

– Джавіц Вайлд. Дуже велика цяця.

Чудово. Після такої непримітної особи, як та дівчина на пляжі, Джавіц був би ідеальним варіантом. Не знаменитість, але особа надзвичайно впливова. Один із тих, безперечно, котрі вирішують, хто має перебувати у світлі юпітерів, сам же воліє ховатися десь у тіні, бо й без того знає собі ціну. Це ті, хто смикає за шворки маріонеток, домагаючись, щоб їх визнали

обранцями долі, яким заздрить увесь світ, аж поки одного дня невідомо з якоі причини вони вирішують перетнути ці шворочки, і іхні ляльки падають, утративши не лише могутність, а й життя.

Це чоловік із Суперкласу.

А це також означае, що друзі в нього нещирі, а ворогів багато.

– Дозвольте ще одне запитання. Чи дозволено руйнувати світи в ім'я високого кохання?

Офіціант засміявся.

– Ви, пане, Бог чи, може, гей?

– Ніхто з двох. Але дякую навіть за таку відповідь.

Він розуміе, що припустився помилки. По-перше, йому не потрібне нічие схвалення, щоб виправдати своі діі. Він переконаний у тому, що якщо всі на планеті колись помруть, то нехай хтось втратить свое життя в ім'я чогось більшого. Так було від самого початку часів, коли чоловіки приносили себе в жертву, щоб прогодувати свое плем'я, коли невинних дівчат віддавали жерцям, щоб у такий спосіб утихомирити гнів драконів і богів. По-друге, даремно він привернув до себе увагу людини сторонньоі, показавши ій, що цікавиться чоловіком, який сидить неподалік від його столу.

Звичайно, офіціант уже про все забув, але не варт наражатися на непотрібний ризик. Ігор переконуе себе, що немае нічого дивного, коли на кінофестивалі люди намагаються одержати якісь відомості одне про одного, і немае нічого дивного також у тому, коли вони платять за таку інформацію. Він уже робив це сотні разів, у найрозмаітіших ресторанах світу, й немае найменшого сумніву, що й сам він не раз був об'ектом такоі цікавості – і хтось платив офіціантові за те, щоб довідатися, хто він такий, щоб його посадили за кращий стіл або допомогли йому надіслати якесь таемне повідомлення. Офіціанти не тільки звикли до такоі поведінки кліентів, але й постійно чекають, коли ті звернуться до них із якимсь запитанням і тицьнуть ім за це гроші.

Ні, звичайно, офіціант нічого не пригадае. Перед Ігорем його наступна жертва; якщо йому вдасться здійснити свій план, якщо офіціанта допитуватимуть, то він скаже: едине, що його в той день здивувало, було запитання, з яким звернувся до нього один кліент, поцікавившись його думкою про те, чи дозволено руйнувати світи в ім'я великого кохання. Можливо, він навіть не запам'ятае цю фразу. Поліціянти запитають: «А який він був?» – «Та я особливо не придивлявся. Але він не був гей, це точно». Працівники французькоі поліціі звикли до того, що французькі інтелектуали мають звичай саме в барах обговорювати проблеми найвищоі складності – наприклад, соціологічні аспекти кінофестивалю. Тому вони не нададуть ніякого значення тим словам.

Та дещо його все ж бентежило. Ім'я. Прізвища й імена.

Йому вже доводилося вбивати людей раніше, убивати за допомогою зброі, з благословення своеі краіни. Він не знав, скількох він убив, він рідко бачив іхні обличчя і ніколи, абсолютно ніколи не запитував, як іх звуть. Бо знати ім'я того, кого ти вбиваеш, означало б також знати, що перед тобою людське створіння, а не просто ворог. Той, хто наділений ім'ям, стае індивідом унікальним і неповторним, зі своім минулим і майбутнім, зі своіми предками, а може, й нащадками, зі своіми перемогами і поразками. Люди – це іхні імена, вони пишаються ними, вони повторюють іх тисячі

разів протягом життя, вони себе ототожнюють за допомогою цього слова. Власне ім’я – перше слово, яке ми вивчаемо після спільних для всього людського роду «тато» й «мама».

Олівія. Джавіц. Ігор. Єва.

Але дух не мае імені, він – чиста істина, він живе в тілі лише протягом певного періоду й одного дня покине його – причому Бог не стане запитувати: «Хто ти такий?», коли душа постане перед ним на Страшному суді. Бог лише запитае:

«А ти любив, коли був живий?» Бо сутність нашого життя у спроможності любити, а не в тому імені чи прізвищі, яке ми носимо у своіх паспортах, візитівках та посвідченнях особи. Великі містики змінювали свои імена, а іноді й назавжди від них відмовлялися. Коли Іоанна Хрестителя запитали, хто він такий, він лише сказав: «Я голос, що волае в пустелі». Зустрівши чоловіка, який став його учнем, Ісус не надав ніякоі ваги тому, що протягом усього життя того чоловіка називали Симоном, і став кликати його Петром. Коли Мойсей запитав у Бога, як Його звуть, Бог йому відповів: «Я е».

Можливо, він мав би пошукати собі іншу жертву. Досить із нього першоі, яка була наділена ім’ям: Олівія. Але в цю мить Ігор відчувае, що відступити не може, хоч і вирішив більш ніколи не запитувати ім’я світу, який він збираеться зруйнувати. Він не може відступити, бо це було б несправедливо щодо бідолашноі дівчини, яку він зустрів на пляжі, істоти цілком беззахисноі, жертви такоі легкоі і такоі ніжноі. Тепер перед ним новий вибір в образі цього псевдоатлета з пофарбованим у колір червоного дерева волоссям, пітного, зі знудженим поглядом, наділеним могутністю, що мае бути великою, – упоратися з ним буде значно важче. Двое чоловіків у костюмах-трійках – то не просто помічники; він помітив, що вони знову й знову починають крутити головами, пильно оглядаючи все, що відбуваеться навколо. Якщо він хоче бути гідним Єви і справедливим до Олівіі, він повинен виявити мужність.

Він залишае чорну соломинку стриміти в ананасовому соку. Скоро люди почнуть збиратися. Йому треба лише зачекати доти, доки павільйон наповниться публікою – але цього не доведеться чекати довго. Як ото він не планував зруйнувати один зі світів на центральній вулиці Канна, посеред білого дня, так само він не уявляе собі, як діятиме тут. Але інтуіція підказуе йому, що він знайшов ідеальне місце для втілення в життя свого задуму.

Він більше не думае про бідолашну дівчину, яку вбив на пляжі. Потік адреналіну шугнув у його кровоносну систему, удари серця почастішали, він почувае себе збудженим і задоволеним.

Джавіц Вайлд не став би гаяти свій час лиш на те, щоб поісти та випити на дурняк на одній із тих тисяч вечірок, куди його запрошували щороку. Якщо він сюди прийшов, то прийшов задля чогось або задля когось.

Це щось або цей хтось, безперечно, буде для Ігоря найкращим алібі.

12.26 дня

Джавіц бачить, як прибувае публіка, як заповнюеться людьми павільйон, і думае все про одне й те саме: «І що я тут роблю? Адже нічого цього мені

не треба. Та й узагалі мені не треба нічого й ні від кого – адже я маю все. Мене вважають знаменитим усі, хто мае бодай якийсь стосунок до світу кіно, я маю всіх жінок, яких мені захочеться мати, хоч я негарний і погано вдягнений. Я принципово залишаюся таким, який е. Давно минули часи, коли в мене був лише один пристойний костюм і в тих рідкісних випадках, коли мене запрошували на якийсь ланч Суперкласу (після тривалих принижень, обіцянок, благань), я готувався до такого ланчу як до чогось найважливішого на світі. Сьогодні ж я знаю, що змінюються лише міста. Усе ж інше, що тут відбуваеться, легко передбачити наперед, і воно пробуджуе в мені лише почуття нудьги й огиди.

Одні казатимуть: вони у захваті від того, що я роблю. Інші називатимуть мене героем і дякуватимуть за той шанс, який я даю людям, що втратили надію одержати його десь інде. Жінки вродливі й розумні, з тих, які не дають себе обманути видимістю, помітять товкотнечу навколо мого столу, запитають в офіціанта, хто я такий, і відразу почнуть шукати нагоду наблизитися до мене, переконані в тому, що мене цікавить лише секс. Усі вони, абсолютно всі, хочуть щось попросити в мене. Тому вони вихваляють мене, підлещуються до мене, пропонують те, чого, на іхню думку, я потребую. Але все, чого я потребую, це щоб мені дали спокій.

Я вже побував на тисячах урочистих обідів, таких як цей. Й у мене не було жодноі конкретноі причини, щоб прийти сюди, – якщо не брати до уваги те, що я неспроможний заснути, попри те що прилетів сюди на своему приватному літаку, справжньому технологічному чуді, здатному подолати відстань від Каліфорніі до Франціі на висоті понад одинадцять тисяч метрів, не зупиняючись на дозаправку. Я наказав перебудувати салон: хоч цей літак може перевозити вісімнадцятеро людей з усім можливим комфортом, я наказав залишити тільки шість крісел для пасажирів і чотири крісла для екіпажу, що перебувае в окремій кабіні, за стінкою. Тепер щоразу, коли мене хтось запитуе: «Чи не міг би я полетіти з вами?» – я незмінно маю поважну причину: «Я взяв би вас зі щирим задоволенням, але, на жаль, у мене нема вільних місць».

Джавіц обладнав свою нову іграшку, яка коштувала йому сорок мільйонів доларів, двома ліжками, столом для конференцій, душем, надійною системою звукоізоляціі, двома кавоварками, мікрохвильовою піччю для екіпажу й електричною плиткою для себе (бо він терпіти не міг розігріту іжу). Джавіц пив лише шампанське й був завжди радий тим, хто хотів би випити з ним пляшку «Моет-і-Шандон» 1961 року. Але в літаку були всі види спиртних напоів, якщо комусь шампанське не смакувало. А на двох великих рідкокристалічних екранах завжди можна було подивитися найновіші фільми, які ще не демонструвалися в кінотеатрах.

Його реактивний лайнер був одним із найкращих у світі (хоч французи й похвалялися, що іхній «Дассо-Фалькон» мае кращі характеристики), але попри всю його могутність та всі його гроші, він був безпорадний змінити час на годинниках Європи. У цю мить у Лос-Анджелесі була тільки 3.43 ранку, й лише тепер йому по-справжньому захотілося спати. Усю ніч він перебув на ногах, переходячи з однієі вечірки на іншу, знову й знову відповідаючи на два ідіотські запитання, з яких починалася кожна розмова: «Як долетіли?» На що Джавіц незмінно відповідав: «А що?»

Позаяк люди не знали, що на це відповісти, вони кисло посміхалися і ставили наступне запитання зі списку: «Ви сюди надовго?» – «А що?» – відповідав Джавіц тим самим тоном і тим самим словом, і в цю мить посилався на необхідність відповісти на дзвінок по мобільному й ішов геть разом зі своіми двома нерозлучними «друзями».

Ніхто його тут не цікавив. Та й хто міг би зацікавити чоловіка, який мае практично все, що можна купити за гроші. Він робив спроби змінювати коло

своіх друзів, налагоджувати контакти з людьми, далекими від світу кіно: філософами, письменниками, цирковими жонглерами, працівниками фірм-виробників продуктів харчування, із якими його пов'язували проблеми постачання. Спочатку він щиро захоплювався цими новими знайомствами й був щасливий доти, доки не лунало неодмінне запитання: «Ти не хотів би прочитати мій сценарій?» Або друге неминуче запитання того самого зразка: «Я маю друга (подругу), який завжди мріяв (мріяла) стати актором (актрисою). Ти не погодився б зустрітися з ним (нею)?»

Ні, не погодився б. У нього багато інших справ у житті, крім його роботи. Він мае звичай один раз на місяць літати на Аляску, заходити там до першого бару, напиватися, істи піцу, гуляти на природі, розмовляти зі старими жителями малих містечок.

Він по дві години на день тренується у своему фітнес-залі, але й це не допомагае йому скинути зайву вагу, лікарі пророкують, що будь-якоі хвилини в нього можуть виникнути проблеми із серцем. Правду кажучи, він не так переймається проблемами своеі фізичноі форми, як хоче бодай трохи послабити напругу, яка розчавлює його щосекунди, трохи зайнятися активною медитацією, загоіти рани душі. Зустрічаючись із випадковими людьми, він нерідко запитуе іх, що воно таке, «нормальне життя», бо сам він, як йому здається, не живе нормальним життям уже давно. Відповідають йому по-різному, й він зробив відкриття, що абсолютно самотній у цьому світі, хоч постійно оточений людьми.

Зрештою він склав список нормальних видів поведінки, склав його більше на підставі того, що люди роблять, аніж кажуть йому.

Джавіц озирається навкруг себе. Неподалік він бачить чоловіка в темних окулярах, який цмулить фруктовий сік і здається дуже далеким від усього, що його оточуе, і дивиться на море так, ніби воно дуже й дуже від нього далеко. Вродливий, волосся з просивиною, добре вдягнений. Він прийшов сюди одним із перших, певно йому відомо, хто Джавіц такий, а проте він не зробив найменшоі спроби підійти та відрекомендуватися. Хай там як, а він мае мужність сидіти там, сам-один. Самотність у Канні – це як анафема, це означае, що вами ніхто не цікавиться, що ви чоловік цілком незначущий і позбавлений будь-яких контактів.

Джавіц позаздрив чоловікові. Немае сумніву, що той не належить до людей, наділених характеристиками, що входять до його списку «ознак нормальноі поведінки», який він постійно носить із собою в кишені. Чоловік здається незалежним, вільним, і Джавіцу дуже хотілося б поговорити з ним, проте він почувається надто стомленим, щоб зважитися на це.

Він обертається до одного зі своіх «друзів»:

– Що таке людина нормальна?

– У тебе проблеми з власною совістю? Ти зробив щось таке, чого не хотів би робити?

Джавіц звернувся не з тим запитанням і не до тіеі людини. Либонь, його компаньйонові здалося, що він кається в якихось своіх діях і хоче почати нове життя. Нічого подібного. Бо навіть якби він і справді в чомусь розкаявся, було вже пізно повертатися до початку; він знае правила гри.

– Я лише запитав, яка людина тобі здається нормальною.

Один із його «друзів» здається збитим із пантелику. Другий і далі пильно роздивляється навкруги, ловлячи поглядом кожен підозрілий рух.

– Та, котра живе, не маючи ніяких амбіцій, – відповідае нарешті той, до кого Джавіц звернувся зі своім запитанням. Джавіц дістае з кишені свій список і кладе його на стіл.

– Я завжди ношу його із собою. І весь час додаю нові пункти.

«Друг» відповідае, що не може прочитати його тепер, він повинен пильно стежити за тим, що відбуваеться навколо. Другий, проте, почуваеться більш розслабленим і більш упевненим у собі й читае написане:

Нормальна поведінка:

1. Людина нормальна повинна забути, хто вона й чого вона хоче, щоб це не заважало ій трудитися, виробляти продукцію й заробляти гроші.

2. Вона повинна шанувати правила війни, встановлені Женевською конвенціею.

3. Змарнувати багато років на навчання в університеті, щоб потім не знайти собі роботи.

4. Працювати з дев’ятоі ранку до п’ятоі вечора, роблячи те, що не дае найменшого задоволення, щоб через тридцять років такоі роботи вийти на пенсію.

5. Вийти на пенсію, відкрити, що в тебе вже не мае снаги, щоб утішатися життям, і через кілька років померти від нудьги.

6. Користуватися ботоксом.

7. Розуміти, що влада набагато важливіша, ніж гроші, а гроші набагато важливіші, ніж щастя.

8. Глузувати з того, хто шукае щастя замість грошей, називаючи його «людиною без амбіцій».

9. Купувати такі речі, як автомобілі, будинки, дорогий одяг, і визначати якість життя згідно зі своіми можливостями це придбати, а не дошукуватися, задля чого справді людина живе на світі.

10. Не розмовляти з незнайомцями. Погано говорити про свого ближнього.

11. Завжди вважати, що батьки мають слушність.

12. Одружитися, народити дітей, жити з дружиною і тоді, коли кохання закінчилося, вірячи в те, що це робиться задля добра дитини (яка нібито не чуе, як постійно сваряться батьки).

12а. Критикувати всіх, хто намагаеться чимось відрізнятися від загалу.

14. Прокидатися під істеричний дзвінок будильника, що стоіть біля ліжка.

15. Абсолютно вірити в усе надруковане.

16. Чіпляти на шию клапоть кольоровоі тканини, що не мае ніякого функціонального навантаження й носить горду назву – краватка.

17. Ніколи не ставити прямих запитань, навіть коли твій співрозмовник розуміє, що, власне, ти хочеш запитати.

18. Зберігати усмішку на губах, коли ти помираєш від бажання плакати. І жаліти всіх, котрі не вміють приховувати свої почуття.

19. Вважати, що мистецтво коштує великих грошей або взагалі нічого не коштує.

20. Зневажати все, що легко тобі дісталося, адже задля нього не довелося «йти на великі жертви», а отже, воно не наділене необхідними якостями.

21. Дотримуватися моди навіть там, де вона здається безглуздою і шкідливою.

22. Бути переконаним у тому, що кожна знаменита людина має купу грошей.

23. Пильно дбати про красу зовнішню й не приділяти найменшої уваги красі внутрішній.

24. Доводити всіма можливими засобами, що, попри свою нормальність, ти нескінченно вивищуєшся над усіма іншими.

25. В автобусі, тролейбусі або метро ніколи не дивитися прямо у вічі іншій людині, бо інакше тебе можуть звинуватити в тому, що ти намагаєшся ту людину звабити.

26. Входячи до ліфта, обернутися до вхідних дверей і вдавати, ніби ти там сам-один, незалежно від того, скільки людей напхалося в кабіну.

27. Ніколи не сміятися голосно в ресторані, хоч би яку кумедну історію тобі там розповіли.

28. У Північній півкулі одягатися відповідно до пори року; носити сорочку (або блузку) з короткими рукавами навесні (хоч би як було холодно) і вовняну куртку восени (хоч би стояла справжня спека).

29. У Південній півкулі чіпляти на ялинку клапті вати, попри те що зима не мала ніякого стосунку до народження Христа.

30. У старості бути переконаним, що ти володієш всією мудрістю світу, хоч життя не завжди вистачає навіть на те, аби зрозуміти, що таке погано.

31. Відвідувати благодійні чаювання і вважати, що цього досить, аби покінчити із соціальною нерівністю у світі.

32. Їсти тричі на день, навіть якщо ти зовсім не голодний.

33. Вірити в те, що інші переважають тебе в усьому: вони кращі, талановитіші, багатші, розумніші. Тож не ризикуй і не намагайся перевершити самого себе – ліпше не робити нічого.

34. Застосовувати автомобіль як зброю для нападу й обладунок для захисту.

35. Обкладати лайкою інших водіїв, яких тобі доводиться проминати.

36. Якщо твій син наробить шкоди, то звинувачувати в цьому погану компанію, яку він собі обрав.

37. Одружуватися з першою особою, шлюб із якою може поліпшити твое соціальне становище. Кохання почекае.

38. Завжди казати «я намагався», навіть якщо ти не намагався анічогісінько.

39. Залишити все найцікавіше в житті на потім, коли на це вже не буде сил.

40. Долати депресію за допомогою великих щоденних доз телебачення.

41. Вірити в те, що можливо зберегти все завойоване.

42. Вважати, що жінки не захоплюються футболом, а чоловіки не люблять наряджатися та готувати на кухні.

43. Звинувачувати уряд за все погане, що відбуваеться з нами.

44. Бути переконаним у тому, що коли ти показуватимеш себе людиною доброю, пристойною, порядною, то інші сприйматимуть тебе як вразливого слабака, яким легко маніпулювати.

45. Так само бути переконаним, що агресивність та брутальність у поводженні з іншими доводять, що ти людина сильна.

46. Боятися фіброскопіі (чоловіки) і пологів (жінки).

«Друг» засміявся.

– Ти повинен зняти фільм на цьому матеріалі, – каже він.

«І він теж. Вони неспроможні думати про щось інше. Вони давно зі мною, але досі не мають найменшого уявлення про те, що я, власне, роблю. Я не знімаю фільми».

Кожен фільм починаеться з того, що людина, яка вже належить до світу кіно, – так званий продюсер – прочитае якусь книжку або йому стукне блискуча ідея, коли він веде машину по одній з автострад Лос-Анджелеса, більше схожого на одне величезне передмістя, аніж на місто. Але продюсер сидить сам-один у своій машині, і його опановуе бажання перетворити свою блискучу ідею на щось таке, що може бути показане на екрані.

Насамперед він з’ясовуе, чи можна купити права на екранізацію твору. Якщо відповідь негативна, він шукае інший продукт – зрештою, тільки у Сполучених Штатах публікуеться понад шістдесят тисяч літературних творів на рік. У разі позитивноі відповіді він телефонуе авторові й пропонуе йому найнижчу з можливих цін і, як правило, автор приймае його пропозицію, бо не лише актори й актриси прагнуть пробитися в індустрію мрій: кожен письменник відчувае себе набагато значущішим, коли його слова перетворюються на видимі образи.

Продюсер запрошуе автора на обід. Він каже, що бачить перед собою «надзвичайно кінематографічний літературний твір», і називае письменника «геніем, що заслуговуе на загальне визнання». Письменник розповідае йому, що працював п’ять років над цим текстом, і просить залучити його до роботи над сценаріем. «У цьому немае потреби, тут ідеться про зовсім іншу мову, – відповідае йому продюсер і додае: – Але ви будете цілком задоволені результатом».

А потім каже: «У фільмі буде збережено вірність літературному оригіналу». Це нахабна й безсоромна брехня, й обидва знають про це.

Письменник думає, що тепер йому доведеться прийняти умови, які йому пропонують, і обіцяє собі, що наступного разу все буде інакше. Він погоджується. Продюсер розповідає, що він забезпечить фінансування проекту, зв'язавшись із такою-то великою кіностудією, розповідає також, що головні ролі гратимуть такі-то й такі-то кінозірки, – і це також нахабна й безсоромна брехня, але вона завжди повторюється, коли треба комусь замилити очі. Десь за десять тисяч доларів він, мовляв, купить у нього так званий опціон, тобто виключне право на користування твором протягом трьох років. А що буде потім? «А потім ми заплатимо вам удесятеро більше, й ви одержуватимете два відсотки від прибутків за прокат фільму». На цьому фінансова частина переговорів закінчується, бо письменник повірив у те, що заробить величезну суму на відсотках від прибутків.

Якби він запитав у своїх досвідченіших друзів, вони йому пояснили б, що голлівудські бухгалтери – то справжні чаклуни й уміють поставити свою справу так, що в них жоден фільм НІКОЛИ не матиме позитивного сальдо.

Обід закінчується тим, що продюсер дістає контракт на багато сторінок і запитує, чи автор не міг би підписати його тепер, аби студія була певна, що продукт у неї в руках. Письменник, думаючи про відсоток від прибутків (якого насправді не існує) і про те щастя, яке він переживе, побачивши своє ім'я на афішах кінотеатрів (чого теж не буде, бо найбільше, на що він може розраховувати, – це рядочок маленькими літерами «за мотивами роману такого-то»), підписує контракт без подальших вагань.

Усе суета, усе суета сует, і немає нічого нового під сонцем, як сказав Соломон ще три тисячі років тому.

Продюсер починає стукати у двері кіностудій. Він уже має певне ім'я, і деякі двері перед ним відчиняються, але це ще не означає, що його пропозицію відразу приймають. Якщо її не приймають, він уже не завдає собі клопоту знову запрошувати автора на обід – він лише надсилає йому листа, в якому повідомляє, що, попри його ентузіазм та зусилля, індустрія кіно ще не готова оцінити талант автора, і він повертає контракт (який, звичайно ж, не підписав).

Якщо ж пропозицію приймають, то продюсер іде до особи, яка перебуває на найнижчому та найдешевшому щаблі ієрархії кіно – до сценариста. До тої людини, яка протягом багатьох днів, тижнів, місяців трудитиметься, щоб кілька разів записати на папір первісну ідею продюсера або адаптувати обраний ним літературний твір для постановки на екрані. Потім сценарист приходить до продюсера (до автора літературного твору він не приходить ніколи), який має звичку автоматично відкидати перший чернетковий варіант сценарію, переконаний, що сценарист може зробити й ліпший. Минають ще тижні та місяці, протягом яких юне обдарування або досвідчений професіонал (середини тут не існує) не спить ночами, підтримуючи своє натхнення багатьма літрами кави, переробляє кожну зі сцен, що їх продюсер знову повертає йому на доопрацювання або змінює до невпізнання («Якщо він може написати краще, ніж я, то чому він цього не робить?» – запитує себе сценарист. Але в цю мить він згадує про свою платню й повертається до комп'ютера, особливо не сперечаючись).

І ось нарешті текст майже готовий, після чого продюсер просить сценариста прибрати всі можливі політичні натяки, які можуть роздратувати консервативно налаштовану публіку, та збільшити кількість поцілунків, бо це подобається жінкам. І подбати про те, щоб історія мала початок, середину та кінець і героя, спроможного розчулити глядачів до сліз своєю

відданістю та готовністю до самопожертви. Щоб хтось утратив дорогу людину на самому початку фільму й віднайшов іі в кінці. По суті, зміст більшоі частини сценаріів можна вмістити в один рядок.

Чоловік кохае жінку. Чоловік втрачае жінку. Чоловік віднаходить жінку.

Дев'яносто відсотків кінофільмів е варіаціями цього рядка. Фільми, що відхиляються від такого правила, доводиться начиняти великими порціями насильства та спецефектів, щоб зробити приемність публіці. Формула успіху давно винайдена й багаторазово перевірена; і ліпше не наражати себе на зайвий ризик.

Куди ж тепер іде продюсер, озброений сценаріем, який, на його думку, вже відповідае всім вимогам?

До студіі, яка пообіцяла профінансувати проект. Але на студіі вже довга черга фільмів, призначених для демонстраціі в кінозалах, які порожніють із кожним роком. Тому продюсера просять або зачекати трохи, або знайти незалежного дистриб'ютора, – але спершу підписати ще один контракт велетенського обсягу (в якому будуть передбачені навіть права на демонстрацію фільму «поза межами планети Земля»), – що взяв би на себе відповідальність за гроші, які доведеться витратити.

«І саме в цю мить на сцену подій виходить така людина, як я». Незалежний дистриб'ютор, якого не впізнають на вулиці, але якого негайно впізнають на всіх прийомах та вечірках кіноіндустріі. Чоловік, який не відкривав тему, не контролював написання сценарію, не вклав досі у справу жодного цента.

Джавіц – посередник. Він – дистриб'ютор!

Він приймае продюсера у своему маленькому кабінеті (той факт, що він мае великий приватний літак, будинок із басейном, що його запрошують на всі важливі заходи, що відбуваються у світі, нічого не означае; усе це служить лише для його особистого комфорту) і не пропонуе йому навіть склянку мінеральноі води. Він забирае в нього диск і відвозить його додому. Хвилин п'ять читае сценарій, якщо він йому подобаеться, то дочитуе до кінця – але це трапляеться один раз на сотню пропонованих йому проектів. У такому разі він витрачае десять центів на телефонний дзвінок і повідомляе продюсеру, що той може прийти такого-то числа о такій-то годині.

«Ми підпишемо договір, – каже він таким тоном, ніби робить співрозмовникові велику послугу. – Я беру на себе відповідальність за розповсюдження фільму».

Продюсер намагаеться вступити в переговори. Намагаеться довідатись, у яких залах демонструватиметься фільм, у скількох країнах, на яких умовах. Запитання абсолютно марні, бо він уже знае, що почуе у відповідь: «Усе залежатиме від випробувань на тестових групах публіки». Фільм демонструватимуть для представників різних прошарків суспільства, що добираються спеціалізованими компаніями з вивчення ринку. Результати такого показу аналізуються тими ж таки професіоналами. Якщо результат буде позитивний, дистриб'ютор витрачае ще десять центів на дзвінок продюсерові, й уже наступного дня Джавіц приймае його з уже підготовленими трьома примірниками велетенського контракту. Продюсер просить надати йому час для того, щоб його адвокат ознайомився зі змістом контракту. Джавіц відповідае, що він нічого не мае проти, та позаяк йому треба закривати програму сезону, то він не може гарантувати, що, коли

продюсер повернеться до нього з уже прочитаним контрактом, він на той час уже не підбере для себе іншого фільму.

І тоді продюсер капітулює. Він знайомиться лише з тим пунктом контракту, де вказано суму, яку він одержить. Вона його задовольняе, й він підписуе документ. Він не хоче втратити цю нагоду.

Минуло вже багато років відтоді, як він уперше зустрівся з письменником, щоб обговорити цю тему, й він уже забув, що тоді поставив автора в таку саму ситуацію, в якій тепер опинився сам.

Усе суета, усе суета сует, і немае нічого нового під сонцем, як сказав цар Соломон ще три тисячі років тому.

Дивлячись, як павільйон наповнюеться гостями, Джавіц знову себе запитуе, що він тут робить. Він контролює понад п’ятсот кінозалів у Сполучених Штатах, мае контракти на ексклюзивне користування ще п’ятьма тисячами залів у всіх інших країнах світу, власники яких зобов’язані купувати в нього все, що він ім пропонуе, навіть ті фільми, які зовсім не мають успіху. Вони знають, що один популярний фільм може з лишком компенсувати збитки від п’ятьох інших фільмів, які не збирають достатньоі кількості глядачів. Вони залежать від Джавіца, незалежного дистриб’ютора великого масштабу, героя, який спромігся зламати монополію великих кіностудій і перетворитися на легенду у світі кінобізнесу. Ніхто ніколи його не запитував, як йому вдалося здійсни ти цей подвиг; оскільки він і тепер гарантуе один великий успіх на п’ять провалів (а найбільші з кіностудій гарантують лише один успіх на дев’ять невдач), то це питання відпало само собою.

Але Джавіц знае, як йому пощастило домогтися такого успіху. І тому ніколи не розлучаеться зі своіми двома «друзями», які в ці хвилини відповідають на телефонні дзвінки, призначають зустрічі, приймають запрошення. І хоч обидва мають нормальну будову тіла, зовсім не схожі на тих горил, які охороняють вхід, вони варті цілого війська. Вони пройшли тренування в Ізраілі, служили в Уганді, Аргентині й Панамі. І поки один усю свою увагу зосереджував на мобільному телефоні, другий безперервно нишпорив поглядом навкруги – обмацував ним кожну людину, помічав кожен рух, кожен жест. вряди-годи вони міняються ролями, як синхронні перекладачі або диспетчери повітряного транспорту, бо невсипуща пильність вимагае давати ій перепочинок через кожні чверть години.

Що він робить на цьому «обіді»? Міг би залишитися в готелі й спробувати поспати, він уже неймовірно стомився від лестощів, вихвалянь і необхідності щохвилини всміхатися й казати, щоб не давали йому візитівку, бо він іі неминуче загубить. Тих, котрі надто наполягали, він лагідно просив звернутися до одніеі з його секретарок (він передбачливо оселив іі в іншому готелі-люкс на набережній Круазетт, де ій не було дозволено спати, де вона мусила не відходити від телефону, що дзвонив безперервно, мусила відповідати на електронні послання, які надходили з кінозалів усього світу разом із пропозиціями збільшити пеніс або забезпечити повторюваність оргазмів – цей спам проникав крізь усі фільтри, поставлені проти небажаних електронних послань). Залежно від тих знаків, які він подавав непомітним кивком, один із його помічників або давав прохачеві адресу й телефон секретарки, або казав, що на цю хвилину іі візитівки закінчилися.

То що ж він усе-таки робить на цьому «обіді»? У цей час він уже зазвичай спав у Лос-Анджелесі, хоч би як пізно повертався додому з черговоі вечірки. Джавіц знае відповідь на це запитання, але не хоче іі приймати:

він боїться залишатися сам-один. Він заздрить чоловікові, який прийшов сюди одним із перших і став цмулити свій коктейль, дивлячись кудись у далечінь, вочевидь розслаблений, либонь, не турбуючись ні про що й нічому не надаючи ваги. Джавіц вирішив запросити його за свій стіл, вони б удвох чогось випили. Але помічае, що чоловіка вже за тим столом нема.

У цю мить він відчувае укол у спину.

«Комарі. Ось чому я не люблю святкові заходи, що відбуваються на пляжі».

Та коли він хоче почухати місце укусу, то дістае зі свого тіла крихітну шпильку. Що за ідіотський жарт! Озираеться і на відстані приблизно двох метрів бачить негра з типовими для Ямайки кучерями, що регоче в оточенні жінок, які дивляться на нього з пошаною і жаданням.

Він надто стомлений, щоб якось відповісти на цю провокацію. Нехай той чорнопикий вважае, що утнув вельми кумедний жарт, – чим іще він може справити враження на інших?

– Йолоп.

Двое його супутників негайно реагують на несподівану зміну пози чоловіком, чию безпеку ім доручено охороняти за 435 доларів на день. Один із них підносить руку до правого плеча, де в кобурі, яку не видно під піджаком, заховано автоматичний пістолет, другий підхоплюеться одним стрибком (намагаючись зробити так, щоб його рух не дуже впадав у вічі, адже вони все ж таки на святі) і стае між негром і своім патроном.

– Пусте, – каже Джавіц. – Не більше як дурний жарт. І показуе шпильку.

Ті двое йолопів натреновані й навчені захищати свого підопічного від пострілу й удару ножем, від будь-якого несподіваного нападу чи загрози. Вони завжди першими входять до його кімнати в готелі, готові стріляти, якщо буде треба. Вони відразу визначають, хто прийшов зі зброею (а носити зброю дозволено в багатьох столицях світу), і не спускають очей із того чоловіка, доки не переконуються, що загрози він не становить. Коли Джавіц заходить у ліфт, він утискае свое тіло між ними двома, а вони з обох боків затуляють його своїми тілами, неначе створюючи стіну. Ніхто ніколи не бачив, щоб вони вихоплювали пістолет, бо, якби хтось із них вихопив пістолет, він би мусив вистрелити. Зазвичай вони розв’язують будь-яку проблему лише поглядом і кількома спокійно промовленими словами.

Проблему? Джавіц ніколи не мав жодних проблем, відтоді як у нього з’явилися «друзі». Здавалося, самоі іх присутності досить, щоб відігнати лихих духів і лихі наміри.

– Той чоловік. Один із тих, котрі прийшли сюди першими, він сидів за отим столом, – сказав один. – Він був озброений, чи не так?

Другий промурмотів щось подібне до «можливо». Але чоловік вийшов крізь головні двері вже кілька хвилин тому. І вони пильно стежили за ним весь той час, поки він був у павільйоні, бо не знали, куди він дивиться, ховаючи погляд за темними окулярами.

Вони дозволили собі трохи розслабитися. Один знову зайнявся телефоном, а другий спрямував погляд на негра з Ямайки, що відповів йому своім поглядом, у якому не було ані розгубленості, ані страху. Негр справляв трохи дивне враження; але якщо він надумае повторити свій жарт, то ліпше йому відразу замовити собі вставну щелепу. Усе буде зроблено з найбільш можливою делікатністю, на пляжі, далеко від сторонніх очей, одним із них, поки другий страхуватиме його, тримаючи палець на спусковому гачку.

Подібні провокації іноді влаштовують саме для того, щоб відвернути увагу охоронців жертви. Вони вже знають цей старий трюк.

– Здається, все гаразд.

– Аж ніяк не гаразд. Викликайте «швидку». Я не можу поворухнути рукою.

12.44 дня

Як їй пощастило!

Вона чекала чого завгодно сьогодні вранці, тільки не зустрічі з чоловіком, який – вона була певна – змінить її життя. Але ось він тут, з, як завжди, неуважним, недбалим виглядом, сидить разом із двома друзями, бо можновладці не потребують нічого, аби показати, на що вони спроможні. Їм не потрібна навіть особиста охорона.

Морін вважає, що людей у Канні можна поділити на дві категорії:

1. Люди засмаглі, які протягом цілого дня перебувають на сонці (бо їх уже, певно, зарахували до переможців), вони носять нагрудні знаки, завдяки яким проходять у будь-які місця фестивалю, куди іншим доступ заборонено. Коли вони повертаються у свої готелі, там уже чекають їх по кілька запрошень, більшість яких вони викидають до сміттєвого кошика.

2. Люди бліді, які перебігають з одного похмурого офісу до іншого, беручи участь у пробах, результати яких іноді бувають дуже успішними, але потім губляться серед безлічі пропозицій, а іноді вони терплять цілковитий крах, проте здобувають собі місце під сонцем (там, де уже втішаються життям люди засмаглі), бо підтримують контакти з потрібними людьми.

Джавіц Вайлд, безперечно, належав до світу людей засмаглих.

Подія, яка має місце в маленькому місті на півдні Франції і триває дванадцять днів, подія, внаслідок якої підстрибують у захмарну височину ціни, лише привілейованим машинам дозволяють їздити по вулицях, аеропорти заповнюються приватними літаками, а пляжі – моделями, ця подія відбувається не лише на червоній килимовій доріжці, по якій в оточенні фотографів знамениті кінозірки проходять до дверей Палацу Конгресів.

Каннський фестиваль – це насамперед фестиваль кіно, а не фестиваль моди!

Хоч розкіш і гламур тут насамперед упадають в око, справжньою душею фестивалю є велетенський ринок кіноіндустрії: продавці та покупці з усього світу зустрічаються тут, щоб обмінятися готовими продуктами, інвестиціями, ідеями. У середньому в місті щодня укладається чотириста оборудок – у більшості випадків це відбувається в помешканнях, винайнятих на період кінофестивалю, де люди незручно розташовуються навколо ліжок, нарікають на духоту та вимагають мінеральної води й особливої до себе уваги, внаслідок чого в тих, хто пропонує свою продукцію, нерви напружені до краю, а на обличчі застигає крижана усмішка. Їм доводиться погоджуватися на все, піддаватися на будь-які провокації, бо їм надзвичайно важливо показати те, над чим вони трудилися іноді протягом багатьох років.

А тим часом поки ці 4800 нових фільмів нігтями й зубами чіпляються за свій шанс вибратися з тісноі кімнати готелю на широкий простір, до широкоі публіки, у зали справжніх кінотеатрів, світ мрій починае рухатися в протилежний бік: на арену подій виходять нові технологіі; стомлені тяжкою працею, гублячи впевненість у завтрашньому дні, люди втрачають бажання виходити з дому й воліють дивитися кабельне телебачення, яке за суто символічну плату показуе по п'ятсот фільмів на добу.

А ще гірше те, що Інтернет сьогодні дае змогу кожному уявити себе кінорежисером. На спеціальних сайтах можна побачити немовлят, які роблять своі перші кроки, чоловіків і жінок, яким стинають голови на війні, жінок, що виставляють своі оголені принади тільки для того, щоб хтось перед екраном телевізора пережив у самотині радість сексуальноі втіхи, людей, які замерзають десь у полярній кризі, справжні катастрофи, спортивні змагання, виставки мод, сцени, зняті прихованими камерами, що виставляють випадкових перехожих у кумедному, а часто й вельми непривабливому світлі.

Звичайно, не всі люди сидять удома. Проте вони воліють витрачати гроші на ресторани та вишуканий одяг, бо все інше вони можуть знайти на екранах своіх телевізорів або комп'ютерів.

Фільми. У далекому минулому залишився той час, коли всім були відомі імена великих переможців, яким діставалася «Золота пальмова віть». Тепер навіть багато з тих, хто бере участь у фестивалі, якби іх запитати, певно, не відразу пригадали б назву фільму, що переміг торік. «Фільм якогось румунського режисера», – сказав би один. «Ні, я точно пам'ятаю, то був німець», – заперечив би інший. Потім обидва нишком зазирнули б у каталог і відкрили б, що переміг італіець, чий фільм демонструвався лише для обраноі публіки.

Кінотеатри, які колись вистояли в нещадній конкуренціі з відеосалонами, тепер, схоже, знову увійшли в стадію занепаду – вони майже неспроможні змагатися з фільмами, записаними на дисках DVD, що безкоштовно додаються до куплених журналів, з Інтернетом, із піратством, від якого нема порятунку. Така ситуація примушуе кінопрокат удаватися до варварських методів: коли якась кіностудія вважае, що випуск у прокат нового фільму обходиться ій надто дорого, вона вимагае, шоб його водночас демонстрували в максимальній кількості залів, майже не залишаючи місця для реалізаціі будь-яких нових задумів у галузі кіно.

А ті нечисленні авантюристи, що наважуються піти на ризик, знехтувавши вкрай несприятливі обставини, надто пізно відкривають, що не досить мати на руках якісний продукт. Для того щоб іхній фільм вийшов на екрани найбільших світових столиць, необхідно витратити величезні кошти на його рекламу та пропаганду: оплатити цілі сторінки в газетах і журналах, організувати безліч прийомів, прес-конференцій, рекламних подорожей, орендувати зали для зустрічей із публікою з усе дорожчим обладнанням, розв'язувати проблему робочоі сили, набирати яку стае дедалі важче. А над усім стоіть проблема з проблем: знайти дистриб'ютора, який би погодився фінансувати всі заходи, необхідні для того, щоб випустити вже готовий продукт в успішний прокат.

Та навіть за таких не вельми сприятливих обставин щороку відновлюеться паломництво з місця на місце, призначаються дати показів, і на сцену виходить Суперклас, який менш за все цікавиться тим, що відбуваеться на екрані, телевізійні компаніі, готові заплатити лише десяту частку справедливоі ціни за те, щоб «надати честь» тому або тому режисерові й показати результати його трудів на телевізійному екрані, лунають прохання чи навіть вимоги переробити матеріал у такий спосіб, щоб не образити

почуття батьків і матерів родин, вимоги переглянути всю режисуру фільму, обіцянки (які виконуються далеко не завжди), що в тому випадку, коли режисер погодиться кардинально змінити сценарій і висвітлити якусь певну тему, вони підпишуть із ним контракт наступного року.

Люди слухають усе це й погоджуються, бо в них немае вибору. Суперклас править світом, його аргументи солодкі, голос ніжний, усмішка делікатна, але його рішення остаточні. Він знае. Він приймае або відкидае. Він мае владу.

А влада ні з ким не провадить переговорів, якщо вона й домовляеться, то тільки сама з собою. Але ще не все втрачено. У світі художньоі вигадки, як і у світі реальному, завжди існували героі.

І Морін сама не своя від гордості: герой сидить перед нею! Через два дні нарешті відбудеться довгосподівана зустріч після трьох років напруженоі праці, мрій, телефонних дзвінків, подорожей до Лос-Анджелеса, подарунків, прохань, звертань до друзів, які працюють у «Банку Послуг», втручання іі колишнього коханця (вони навчалися з ним разом у школі кінематографіі, але потім він дійшов висновку, що набагато надійніше й безпечніше працювати у впливовому часописі, що спеціалізуеться на проблемах кіно, аніж ризикувати головою та грішми).

«Я з ним поговорю, – пообіцяв ій колишній коханець. – Але Джавіц не залежить ні від кого, навіть від журналістів, які можуть створити рекламу або антирекламу його продукціі. Він вивищуеться над усіма: ми вже намагалися підготувати репортаж і спробувати з’ясувати, як йому вдалося прибрати до рук стільки прокатників та пунктів прокату, проте ніхто з тих, із ким він працюе, не побажав дати нам інформацію. Я з ним поговорю, але натиснути на нього не зможу, він ніякому тиску не піддаеться».

Їі колишній коханець поговорив із Джавіцом. Домовився, що той подивиться «Таемниці підземелля». Наступного дня іі повідомили по телефону, що він призначае ій зустріч у Канні. Морін навіть не наважилася сказати, що живе на відстані десяти хвилин поіздки на таксі від його офісу, й погодилася зустрітися з ним у тому далекому французькому місті. Замовила квиток на літак до Парижа, потім цілий день добиралася залізницею до далекого провінційного Канна, показала ваучер непривітному управителю готелю п’ятоі категоріі, оселилася в однокімнатному номері для одинаків, де мусила переступати через валізи щоразу, коли йшла до ванноі, роздобула – знову ж таки за допомогою екскоханця – запрошення на кілька заходів нижчоі категоріі, як, наприклад, презентацію нового сорту горілки або новоі лініі пошиву жіночих блузок; було вже пізно, щоб здобути перепустку до Палацу Конгресів.

Вона вийшла за межі свого бюджету, була в дорозі понад двадцять годин, але свого домоглася: вона одержить омріяні десять хвилин.

І не мала найменшого сумніву, що вийде від нього з готовим контрактом і забезпеченим майбутнім попереду. Атож, індустрія кіно переживае кризу, ну то й що? Хіба кінофільми (хоч іх і стало значно менше) досі не домагаються великого успіху? Хіба міста не мерехтять афішами, що обіцяють нові проекти? А про яких знаменитостей найчастіше пишуть у журналах? Про кіноакторів та кіноактрис! Морін знала – а точніше сказати, була переконана, що не раз уже проголошена смерть кіно так і не відбулася. «Кіно вмерло», коли настала ера телебачення. «Кіно вмерло», коли відкрилися відеосалони. «Кіно вмерло», коли Інтернет відкрив доступ до безлічі піратських сайтів. Але кіно живе, ось воно процвітае тут, на

вулицях маленького середземноморського містечка, яке завдячує своєю славою саме кінофестивалю.

Тепер їй залишається тільки скористатися щастям, яке падає їй із неба.

І вона готова погодитися на все, абсолютно на все. Джавіц Вайлд перебуває тут. Джавіц уже бачив її фільм. Його тема має всі шанси на успіх: сексуальна експлуатація, добровільна чи примусова, стала вельми популярною в засобах масової комунікації внаслідок цілої низки подій, що здобули відомість у всьому світі. Зараз надзвичайно сприятлива мить для того, щоб виставити «Таємниці підземелля» на афішах кінотеатрів, які він контролює.

Джавіц Вайлд збунтувався проти усталених звичаїв, здійснив справді революційні реформи в галузі розповсюдження кінофільмів серед широкої публіки. Щось подібне намагався здійснити лише актор Роберт Редфорд, організувавши свого часу фестиваль незалежних кінематографістів під назвою «Танець сонця», – але навіть йому, попри його десятилітні зусилля, не вдалося зламати бар'єр, що стримував потік, який затягував у себе мільйони доларів у Сполучених Штатах, Європі, Індії. Проте Джавіц Вайлд це зробив, і він – переможець.

Джавіц Вайлд, спаситель кінематографістів, людина великого міфу, союзник меншин, друг артистів, новий меценат – завдяки розумній системі, яку він винайшов (і про яку Морін не мала найменшого уявлення, проте бачила, що вона дає результати), зумів здобути контроль над кінозалами всього світу.

Джавіц Вайлд призначив їй завтра зустріч на десять хвилин. А це може означати лише одне: він прийняв її пропозицію, і тепер залишається тільки обговорити з ним деталі.

«Я на все погоджуся, – повторила вона собі. – Абсолютно на все».

Само собою зрозуміло, що за десять хвилин Морін не встигне розповісти майже нічого про те, як вона прожила ці вісім років (тобто четверту частину свого життя), що їх присвятила створенню свого фільму. Було б надто довго розповідати, як вона закінчила факультет кінематографії, створила кілька комерційних роликів, потім два короткометражні фільми, які були дуже добре прийняті в кількох провінційних кінотеатрах та в Нью-Йоркських барах альтернативного кіно. Як, щоб роздобути мільйон доларів, необхідних для створення професійного фільму, вона заклала будинок, одержаний у спадщину від батьків. Тож це був її останній і єдиний шанс, бо в неї не було іншого будинку, щоб роздобути ще один мільйон і зняти ще один фільм.

Вона стежила за кар'єрою своїх однокурсників, які після багатьох марних зусиль обрали для себе затишний світ комерційної реклами – яка дедалі набувала обертів – або занудну, проте надійну працю в одній із багатьох компаній, що продукували серіали для телебачення. Але вона, після того як її невеличкі праці мали успіх, стала мріяти про щось більш високе, і надалі ці мрії стали їй непідвладні.

Вона була переконана, що її місія – перетворити цей світ на таке місце, де майбутнім поколінням було б затишніше й зручніше жити. Об'єднатися з такими самими людьми, як вона, показати, що мистецтво – не тільки засіб розважати та втішати пропаще суспільство. Також треба виставити напоказ вади його теперішніх лідерів, урятувати дітей, які помирають від голоду в далеких куточках Африки. Виявляти проблеми довкілля. Покінчити із соціальною несправедливістю.

Безперечно, то був дуже амбітний проект, але вона твердо вірила, що в неі вистачить упертості й наполегливості, щоб узятися за нього й довести його до кінця. Для цього ій треба було очистити свою душу, й тому вона постійно зверталася до сил, які іі вели: любові, смерті, могутності й часу. Нам треба любити, бо нас любить Бог. Нам треба завжди пам'ятати про смерть, щоб добре розуміти життя. Нам треба боротися, щоб зростати, але не надто захоплюватися могутністю, якоі ми набуваемо в цій боротьбі, бо ми знаемо, що вона нічого не варта. І нарешті, необхідно погодитися з тим, що наша душа – хоч вона й вічна – нині перебувае в полоні часу, з його можливостями та обмеженнями.

Але навіть перебуваючи в полоні часу, вона, Морін, спроможна робити те, що дае ій радість і наповнює іі ентузіазмом. І через своі фільми вона зробить свій внесок у порятунок світу, який, схоже, розпадається навкруг неі, змінить реальність, змінить людей.

Коли іі батько помер, після того як усе життя нарікав, що йому так і не випала нагода зробити те, про що він завжди мріяв, вона зрозуміла щось дуже важливе: перетворення відбуваються саме в такі моменти кризи.

Вона не хоче, щоб іі життя закінчилося, як у нього. Їй не хотілося б сказати своій дочці: «Я хотіла, а була мить, коли я й могла б, але в мене не вистачило мужності ризикнути всім». І коли Морін одержала спадщину, то в ту ж таки мить зрозуміла, що вона ій дісталася з однієі-однісінькоі причини: щоб вона змогла виконати свое призначення.

І вона прийняла виклик. На відміну від інших дівчат, які завжди мріють стати славетними актрисами, вона мріяла розповісти такі історіі, що іх наступні покоління зможуть побачити й, дивлячись іх, усміхатися й мріяти. Великим прикладом для неі став прославлений кінофільм «Громадянин Кейн» – фільм про радіокоментатора, що наважився піддати критиці могутнього магната американськоі преси, фільм, який став класикою не тільки завдяки своему сюжету, а й за ту творчу та новаторську манеру, в якій він розглянув етичні й технічні проблеми своеі доби. Одного простого фільму вистачило, щоб його творець зробив безсмертним свое ім'я.

«То був його перший фільм».

Перший фільм, якого його авторові, Орсонові Веллсу вистачило для слави. Адже він більше не зробив нічого надзвичайного. Він узагалі зник зі сцени подій (так бувае) і тепер відомий лише фахівцям та на курсах кінематографіі, де його здобутки ретельно вивчають; але немае сумніву, що через короткий час його геній «знову» буде відкрито. Орсон Веллс не лише залишив у спадщину нащадкам «Громадянина Кейна», а й усім довів, що досить лише зробити надзвичайно успішний перший крок, і ти забезпечиш собі славу на решту свого життя.

Вона матиме таку славу. Й Морін пообіцяла собі, що ніколи не забуде ті труднощі, які довелося ій подолати, і що вона присвятить життя діяльності, яка допоможе створити для людини умови більш гідного існування.

А що першим може бути тільки один фільм, то вона зосередила всі своі фізичні зусилля, своі молитви, свою емоційну енергію на одному проекті. На відміну від своіх друзів, які всюди розсилали й усім роздавали все нові й нові сценаріі, пропозиціі та ідеі і працювали над кількома проектами водночас, жоден із яких не давав сподіваного результату, Морін присвятила своі тіло й душу лише «Таемницям підземелля», розповіді про

п’ятьох черниць, які зустрічаються із сексуальним маньяком. І замість привести його до християнського спасіння, доходять висновку, що єдина можливість налагодити з ним позитивний діалог – це прийняти його спотворений світ; вони вирішують віддати йому свої тіла, щоб він дійшов до розуміння слави Бога через кохання. Її план був простий: голлівудські актриси, хоч би якими вони були славетними, за нормальних умов сходять зі сцени по тому, як досягають віку в тридцять п’ять років. Вони ще миготять на сторінках розкішно виданих журналів, з’являються на благодійних аукціонах, на святкових фестивалях, беруть участь у всіляких гуманітарних заходах, та коли помічають, що в них стає все менше й менше шансів з’явитися під світлом юпітерів, починають одружуватися й розлучатися, опинятися в центрі публічних скандалів, у такий спосіб підігріваючи інтерес до себе, який швидко гасне, на кілька місяців, на кілька тижнів, на кілька днів. У цей період, який відокремлює їх від безробіття до цілковитого забуття, гроші втрачають для них колишню вагу: вони готові на все погодитися, аби знову з’явитися на екрані.

І Морін почала перемовини з актрисами, які ще менш ніж десять років тому були на вершині слави, а тепер відчували, як грунт вислизає з-під їхніх ніг, вони розпачливо потребували повернутися туди, де жили раніше. Сценарій у неї був добрий; вона надсилала його їхнім агентам, які вимагали абсурдно високу платню й чули у відповідь: «Ні». Наступним кроком Морін було персонально відвідати кожну з них; вона розповідала їм, що вже має гроші на реалізацію свого проекту, й усі зрештою погоджувалися – але завжди просили її тримати в таємниці, що вони працюватимуть на неї майже задарма.

У такій індустрії, як індустрія кіно, самопринижуватися – означає наперед приректи себе на поразку. Не раз у сновидіння Морін приходив привид Орсона Веллса і напучував її:

«Намагайся зробити неможливе. Не починай знизу, бо ти вже й так перебуваєш низько. Підіймайся нагору швидко, поки з-під тебе не висмикнули драбину. Якщо стане страшно, помолися, але лізь нагору». Вона мала чудовий сюжет, трупу першокласних акторів і знала, що їй треба створити фільм, який був би прийнятий великими студіями та дистриб’юторами й при тому не втратив своєї високої художньої якості.

Вона вважала можливим і обов’язковим, щоб мистецтво та комерція йшли поруч.

А все інше – то не для неї. Критики, схильні до розумової мастурбації, що захоплюються фільмами, яких ніхто не розуміє. Невеличкі товариства аматорів альтернативного кіно, такий собі десяток або два осіб, що перебувають ніч перед екраном, а вранці збираються в барі, курячи та обговорюючи одну-однісіньку сцену (нерідко наділяючи її цілком протилежним значенням, тобто протилежним тому, яким хотів наділити її той, хто її знімав). Режисери, що давали спеціальні прес-конференції, пояснюючи те, що мало би бути цілком очевидним для глядачів. Профспілкові збори, де учасники нарікали на те, що держава не підтримує місцеву кінематографію. Маніфести, публіковані в інтелектуальних журналах, схвалювані на незліченних конференціях, де лунали ті самі нарікання на те, що уряд зовсім не зацікавлений підтримувати мистецтво. Кілька публікацій у великій пресі, що їх читають лише ті, про кого там написано, або їхні родичі.

Хто спроможний змінити світ і хто його змінює? Суперклас. Ті, хто це робить. Хто впливає на поведінку, на серця й розум якнайбільшої кількості людей.

Тому вона й прагне зустрітися з Джавіцом. І прагне здобути Оскар. Тому їй і потрібен Каннський фестиваль.

А що нічого цього не можна зробити в демократичний спосіб – бо інші спроможні лише висловлювати свою думку й давати поради, як треба зробити те або те, але ніколи не готові піти на найменший ризик, – то Морін поставила на кон усе. Зібрала найліпшу трупу виконавців із тих акторів, яких змогла зібрати, протягом кількох місяців переписувала та вдосконалювала сценарій, переконувала найліпших – і нікому не відомих – операторів, художників, акторів на другорядні ролі – взяти участь у іі проекті, не гарантуючи великих заробітків, але обіцяючи можливість яскраво «засвітитися» в майбутньому. Усі були вражені списком п’ятьох головних актрис («Бюджет мае бути шаленим!»), спочатку просили дуже високу платню, але потім погоджувалися, що взяти участь у такому проекті буде вельми корисним для кар’ери кожного з них. Морін так загорілася своім задумом, що іі ентузіазм, здавалося, відчиняв перед нею всі двері. Тепер їй залишалося зробити останній, проте найважливіший і вирішальний крок. Адже для письменника чи музиканта не досить створити якийсь високоякісний твір. Він повинен іще домогтися, щоб результат його великих зусиль не покривався пліснявою, лежачи на полиці або в шухляді.

Треба, щоб він вийшов на світло дня!

Вона надіслала копію свого фільму лише одній людині, Джавіцу Вайлду. Спробувала задіяти всі свої зв’язки. Терпіла глузи, приниження, проте це іі не зупинило. Їі нехтували, але вона не втрачала мужності. Їй грубіянили, іі висміювали, виганяли з кабінетів, проте вона не втрачала віри, адже вклала у свое творіння всю себе, кожну краплю своеі крові. І так тривало, поки на сцену не вийшов іі колишній коханець і Джавіц Вайлд не призначив їй ділове побачення.

І ось вона сидить у цьому павільйоні, дивиться на нього й наперед утішаеться іхньою розмовою, яка відбудеться через два дні. Несподівано вона бачить, що його тіло застигае, а погляд стае невидющим. Один із його друзів озираеться, потім його погляд ковзае в обидва боки, й він засовуе руку під піджак. Другий хапае мобільний телефон і починае істерично натискати на кнопки.

Невже щось із ним сталося? Та ні, не може такого бути. Люди, що сидять найближче до нього, і далі розмовляють, п’ють, утішаються ще одним фестивальним днем, святковою атмосферою, сонцем і гарними жінками.

Один із тих двох намагаеться підвести Джавіца й допомогти йому йти, але той, схоже, йти неспроможний. Навряд чи з ним щось серйозне. Може, забагато випив. Утома. Стрес.

Не може такого бути, щоб із ним щось сталося. Вона прилетіла в таку далеч, вона була так близько від нього і…

Десь іздалеку наближаеться виття сирени. Мабуть, поліція розчищае вічно запруджену дорогу для якоісь дуже великоі цяці.

Один із двох чоловіків кладе руку Джавіца собі на плече й несе його до дверей. Сирена вие все ближче. Другий чоловік, і далі тримаючи руку під піджаком, крутить головою на всі боки. В якусь мить іхні погляди зустрічаються.

Джавіца тягнуть до виходу. Морін запитуе себе, як такий тендітний на вигляд чоловік може без видимих зусиль нести таку велику тушу.

Виття сирени затихае якраз біля входу до павільйону. У цю мить Джавіц уже зник з одним зі своіх друзів, але другий чоловік іде прямо до неі, усе ще тримаючи руку під піджаком.

– Що сталося? – запитуе вона переляканим голосом. Бо керуючи акторами довгі роки, вона знае, що таке наче витесане з каменю обличчя, яке вона зараз бачить перед собою, як правило, належить професійним убивцям.

– Тобі відомо, що сталося, – відповідае ій чоловік із натяком у голосі, який вона не може зрозуміти.

– Я бачила, йому стало зле… Але що з ним?

Чоловік не витяг руку з-під піджака. І в цю мить Морін сяйнула думка, що цей невеличкий інцидент може перетворитися для неі на велику нагоду.

– Я не могла б якось допомогти? Ви мені дозволите пройти до нього?

Рука під піджаком наче трохи розслабилася, але очі стежили за іі кожним, найменшим порухом.

– Я піду з вами. Я знаю Джавіца Вайлда. Я його подруга. Їй здалося, минула вічність – а насправді лише якась частка секунди, – перш ніж чоловік обернувся й швидко пішов у напрямку Круазетт, не сказавши більше жодного слова. Голова в Морін ішла обертом. Чому він сказав, ій відомо, що сталося? І чому зненацька цілком утратив інтерес до неі? Інші запрошені не помітили анічогісінько – лише почули виття сирени, яке, певно, пов’язали з якоюсь подіею на вулиці. Але виття сирен не поеднуеться з веселощами, сонцем, випивкою, спілкуванням, вродливими жінками, гарними чоловіками, людьми блідими й людьми засмаглими. Виття сирен належить до іншого світу, світу, де існують нещасливі випадки, серцеві напади, хвороби, злочини. Виття сирен анітрохи не цікавило жодну з осіб, які тут зібралися.

Голова в Морін прояснилася. Щось відбулося з Джавіцом, і це ій подарунок від небес. Вона підбігае до дверей. По забороненій для загального руху смузі швидко віддаляеться карета «швидкоі допомоги», знову увімкнувши сирени.

– Там мій друг! – каже вона, звертаючись до одного з охоронців на вході. – Куди його повезли?

Той дае ій назву лікарні. Не роздумуючи жодноі миті, Морін біжить шукати таксі. Через десять хвилин до неі доходить, що таксі в місті немае, крім тих, які викликають портье готелів за щедрі чайові. Грошей у Морін немае, тому вона заходить до піцеріі, показуе мапу, яку носить із собою, і там ій пояснюють, що до лікарні, яку вона назвала, ій доведеться бігти не менш як півгодини.

Що ж, бігти для неі не проблема, вона все життя бігае.

12.53 пополудні

– Доброго ранку.

– Доброго дня, – відповідають їй. – Ранок уже позаду.

Тут усе так, як вона собі й уявляла. П’ятеро дівчат, зовні схожих на неі. Усі густо наквацяні, з голими ногами, з провокативними декольте, кожна набирае на своій мобілці якесь СМС-повідомлення.

Вони не розмовляють між собою, бо й без того знають одна одну як споріднені душі, яким доводиться долати однакові труднощі, терпіти одні й ті самі невдачі, давати раду одним і тим самим викликам. Усі вони вірять у те, що мріі рано чи пізно мають здійснитися, життя може змінитися в будь-яку мить, сприятлива нагода чекае на них, випробовуючи іхню волю та наполегливість.

Усі вони, певне, посварилися з батьками, переконаними в тому, що дочка рано чи пізно скотиться до проституціі. Усі вони вже виходили на сцену, переживали агонію й екстаз, поставши перед публікою, бачачи, що всі погляди спрямовані на них, відчуваючи електричну напругу в повітрі й утішаючись оплесками у фіналі. Усі вони сотні разів уявляли собі, що хтось із Суперкласу сидить у партері й одного дня зайде до них в артистичну вбиральню після вистави з чимось конкретнішим, аніж запрошення на вечерю, проханням дати телефон, похвалою за чудово виконану роль. Усі вони вже одержували по три-чотири таких запрошення, доки не зрозуміли, що вони можуть привести іх лише в ліжко чоловіка набагато старшого, могутнього і впливового, проте зацікавленого лише в тому, щоб здобути короткочасну перемогу. І, звичайно ж, одруженого, як і кожен цікавий чоловік.

Кожна з цих дівчат мала молодого коханця, та коли запитували про іі громадянський стан, то незмінно відповідала:

«Неодружена, без жодних зобов’язань». Усі вони вважали, що володіють ситуаціею. Кожна сотні разів вислуховувала, що в неі талант, і ій бракувало тільки нагоди, але тепер така нагода випала й перед нею чоловік, який може цілком змінити іі життя. Кожна по кілька разів потрапляла в цю пастку надлишку довірливості, вважала, що ситуація під цілковитим іі контролем, аж поки, зателефонувавши наступного дня, не потрапляла на непривітну секретарку, яка досить таки брутально навідріз відмовлялася з’єднати іі з патроном.

Усі вони вже погрожували розповісти, як іх одурено, обіцяли продати свою історію одній зі скандальних газет, а проте ніколи так не робили, бо досі перебували в тій фазі, коли «я не можу здобути погану славу в артистичному середовищі».

Либонь, одна або дві з них свого часу пройшли випробування шкільною виставою «Аліса в Країні Дивовиж» і тепер хотіли довести батькам, що вони зовсім не такі нездари, якими іх вважали. Імовірно, батьки вже бачили своіх дочок у рекламних роликах або на презентаціях, що нерідко відбувалися в іхніх містах, і забувши про всі колишні прикрощі, тепер були переповнені впевненістю, що іхніх дочок чекае лише:

Блиск і слава.

Кожна з цих дівчат була переконана в тому, що рано чи пізно іі мріі стануть реальністю, що одного дня всі визнають іі талант, аж поки до іі розуміння доходило, що в цій галузі існуе лише одне магічне слово:

Зв’язки.

Щойно прибувши до Канна, всі вони рознесли та роздали свої портфоліо та резюме й тепер, напружено дослухаючись, чи не задзвонить їхня мобілка, відвідували всі ті місця та заходи, куди можна було потрапити, намагалися потрапити туди, куди вхід для них був закритий, мріючи про те, що їх запросять на якусь розкішну церемонію, яка триватиме протягом усієї ночі, а може навіть на омріяну червону доріжку, що веде в Палац Конгресів. Але ця остання мрія була майже нездійсненною, настільки нездійсненною, що навіть вони визнавали її нездійсненність, щоб уникнути почуття образи й розчарування, яке могло б зруйнувати радість, яку вони хотіли переживати з приводу будь-якого, хай навіть зовсім маленького успіху.

Зв'язки.

Спершу помилившись кілька разів, вони нарешті зав'язували знайомство, яке давало їм якусь перспективу. Тому вони й були тут. Бо їм таки пощастило вийти на зв'язок, завдяки якому їх викликав на проби режисер із Нової Зеландії. Жодна з них не запитувала, з якою метою її сюди викликано; вони тільки знали, що запізнюватися не можна, бо ніхто не любить марнувати час, а надто люди, які працюють в індустрії кіно. Якщо хтось і міг похвалитися тим, що має скільки завгодно вільного часу, то це вони, п'ятеро дівчат, що чекали тут, у приймальні, з журналами та мобільними телефонами в руках, гарячково набираючи есемески, щоб з'ясувати, чи не запрошують їх сьогодні ще на якісь заходи, телефонуючи друзям і при цьому не забуваючи сказати, що зараз не можуть приділити їм час, бо мають надзвичайно важливу зустріч із кінопродюсером.

Габріелу мали викликати четвертою. Вона намагалася прочитати щось в очах трьох перших, які виходили із зали, нічого не кажучи, але всі вони були… актрисами. Вони твердою ходою прямували до виходу й спокійним голосом бажали іншим успіху, так ніби хотіли сказати: «Не хвилюйтеся, дівчата, вам уже нема чого втрачати. Роль дісталася мені».

Одна стіна великої кімнати обтягнута чорною тканиною. На підлозі електричні кабелі всіх зразків, лампи, обплетені дротом, де закріплена також якась велика парасоля, а перед нею – рама, обтягнута білою тканиною. Звукове обладнання, монітори, відеокамера. По кутках стоять пляшки з мінеральною водою, металеві валізи, триноги, комп'ютер, лежать, розкидані повсюди, аркуші паперу. На підлозі сидить жінка років тридцяти п'яти в окулярах і гортає її портфоліо.

– Який жах, – каже вона, не дивлячись на неї. – Жах та й годі.

Габріела не знає, що сказати. Можливо, ліпше вдати, ніби вона її не слухає, піти в той куток, де гурт техніків про щось жваво розмовляють, курячи сигарету за сигаретою, або просто зупинитися на місці.

– Нічого гіршого мені не доводилося бачити, – каже жінка.

– Це мій матеріал.

Вона не змогла прикусити язика. То їй треба було пробігти через половину Канна, потім стовбичити майже дві години в приймальні, утішаючи себе мрією, що нарешті її життя кардинально зміниться (хоч із плином часу вона навчилася контролювати ці фантазії і вже не збуджувалася так, як колись), щоб тепер почути такі «славослів'я» на свою адресу!

– Я знаю, – сказала жінка, не відриваючи погляду від фотографій. – Певно, ти заплатила за все це чималу суму. Існують люди, які живуть із того, що виготовляють портфоліо, пишуть творчі автобіографії, відкривають

театральні курси, одне слово, заробляють гроші на марнославстві таких людей, як ти.

– Якщо мій матеріал здається вам жахливим, навіщо ви викликали мене?

– Бо нам якраз і потрібна особа жахлива.

Габріела сміється. Жінка нарешті підводить голову й дивиться на неі згори вниз.

– Мені подобається, як ти вдягнена. Не терплю вульгарних осіб.

Мрія Габріели оживає. Ритм іі серця прискорюється. Жінка подає ій аркуш паперу.

– Стань он на ту позначку.

І обернувшись до своеі команди, каже:

– Перекур закінчено! Гасіть сигарети й зачиніть вікно, щоб знадвору не проникав шум!

«Позначкою» був хрест, зображений на підлозі клейкою жовтою стрічкою. Завдяки цьому можна було не переставляти освітлювальні прилади й не пересувати кінокамеру з місця на місце – актор від початку й до кінця стояв там, де йому було вказано.

– Тут жарко, і я вся пітна. Чи не можна мені піти на кілька хвилин до ванноі і принаймні трохи підновити макіяж?

– Можна, звичайно, чом би й ні? Та коли ти повернешся, то часу на звукозапис уже не буде. Нам треба здати цей матеріал до вечора.

Певно, всі дівчата, які сюди заходили, висловлювали це прохання й одержували ту саму відповідь. Ліпше не гаяти час – Габріела дістае із сумочки паперового носовичка й легенько промокае ним обличчя, водночас прямуючи до своеі позначки.

Асистент підходить до камери, тоді як Габріела воюе з часом, намагаючись устигнути бодай раз прочитати те, що написано на половинці паперового аркуша.

– Проба номер двадцять п’ять, Габріела Шері, агенція Томсона.

«Двадцять п’ять?»

– Знімаемо, – каже жінка в окулярах.

У кімнаті западае повна тиша.

– «Ні, ні, я не вірю в те, що ти кажеш. Ніхто не спроможний скоіти злочин без причини».

– Почни спочатку. Ти розмовляеш зі своім коханим.

– «Ні, ні, я не вірю в те, що ти кажеш. Ніхто не спроможний скоіти злочин просто так, без причини».

– Слів «просто так» немае в тексті. Ти вважаеш, що сценарист, який працював багато місяців, не здогадався поставити в цю фразу слова «просто так»? А не прибрав іх тому, що вважав непотрібними, поверховими, зайвими?

Габріела набрала повні груди повітря. Їй нема чого втрачати, крім терпіння. Зараз вона зробить те, що е найприроднішим у світі, вийде звідси, піде на пляж або повернеться до тіеі кімнати, яку вони наймають із дівчатами, й трохи поспить. Їй треба трохи відпочити, щоб бути у формі, коли ввечері почнуться коктейлі.

Дивний, солодкий спокій опановуе іі. Вона раптом почула себе захищеною, відчула, що іі люблять, відчула вдячність за те, що живе на світі. Ніхто не примушуе іі бути тут, терпіти це приниження. Уперше за стільки років вона усвідомила свою силу, про існування якоі досі навіть не здогадувалася.

– «Ні, ні, я не вірю в те, що ти кажеш. Ніхто не спроможний скоіти злочин без причини».

– Наступну фразу.

Вона могла б цього й не казати. Габріела все одно збиралася промовити іі.

– «Ходімо краще до лікаря. Думаю, тобі потрібна медична допомога».

– «Ні», – заперечила жінка в окулярах, що виконувала роль «коханого».

– «Ну, гаразд. Ми не підемо до лікаря. Прогуляймося трохи, й ти мені розповіси, що сталося. Я тебе кохаю. Якщо більш нікому на світі немае до тебе діла, то мені ти дорогий і потрібний».

Більше на папері нічого немае. Тиша. Якась дивна напруга відчуваеться в кімнаті.

– Скажи дівчині, яка чекае у приймальні, що вона може йти, – звеліла жінка в окулярах одному з присутніх чоловіків.

Невже це те, про що вона стільки мріяла?

– Пройди ліворуч по пляжу до причалу, що в кінці набережноі Круазетт, навпроти Пальмовоі алеі. Туди за п’ять хвилин до другоі підійде човен, який відвезе тебе на зустріч із містером Джибсоном. Зараз ми надішлемо йому відеофільм, але він завжди воліе особисто познайомитися з людьми, з якими, можливо, працюватиме.

Обличчя Габріели розквітае усмішкою.

– Я сказала «можливо». Це ще не напевне.

Проте усмішка не зникла з обличчя Габріели. Джибсон!

1.19 пополудні

Між інспектором Савуа та лікарем судовоі медицини лежить на столі з іржостійкоі сталі тіло гарноі двадцятирічноі дівчини, зовсім голе.

– Вона мертва.

– Ви переконані?

Судовий медик підходить до зливальниці, що теж виготовлена з нержавійки. Він стягуе гумові рукавички, кидае іх до сміттевого бака й відкривае кран.

– Абсолютно переконаний. Жодного сліду від наркотика.

– Тоді, що ж сталося? Невже в такоі юноі дівчини серцевий напад?

У відповідь йому почувся лише дзюркіт води, що витікала з крана.

«Усім ім подавай щось очевидне: наркотики, серцевий напад або щось подібне».

Патологоанатом затримуеться, миючи руки трохи довше, ніж треба, – певна напруга лише на користь його роботі. Він протирае руки спиртом і вкидае до сміттевого бака матеріал, використаний під час розтину. Потім обертаеться і просить інспектора, щоб той пильно оглянув тіло дівчини з голови до ніг.

– Зробіть це дуже детально, без будь-якоі сором’язливості. Увага до деталей мае бути однією з найхарактерніших ознак вашоі професіі.

Савуа уважно оглядае труп. У якусь мить він уже наготувався підняти одну з рук, але судовий лікар перешкоджае йому зробити це.

– Нема потреби доторкатися до неі.

Погляд Савуа ковзае по голому тілу дівчини. На цю мить він уже знае досить про неі – Олівія Мартінш, дочка батьків-португальців, мала коханця, хлопця без певноі професіі, що живе в Канні нічним життям, нині його вже допитують в іншому місці. Суддя дав санкцію на обшук у його помешканні, і там було знайдено кілька ампул із тетрагідроканабінолом, головною галюциногенною складовою марихуани, речовиною, яку можна ковтати розчиненою в сезамовій оліі і яка не мае запаху, проте дае набагато сильніший наркотичний ефект, аніж усмоктування з димом. Знайшли там також шість пакетиків – по одному граму кокаіну в кожному. Знайшли плями крові на простирадлі, яке тепер відіслали в лабораторію. Щонайбільше той хлопець був дрібним наркодилером. Поліція його знала, раз чи двічі він уже відсидів у в’язниці, проте схильності до фізичного насильства за ним досі не помічали. Олівія була дуже гарна, навіть після смерті. Густі віі, дитяче обличчя, тугі груди…

«Я не повинен звертати на це увагу. Я ж професіонал».

– Не бачу анічогісінько.

Лікар судовоі медицини посміхаеться – і Савуа відчувае легке роздратування, побачивши його гонористий вираз. Він показуе на крихітну майже невидиму плямку світло-рожевого кольору між лівим плечем і шиею дівчини.

Потім показуе на ще одну схожу плямку, з правого боку грудей, між двома ребрами.

– Застосовуючи спеціальну термінологію, я сказав би, що мала місце обструкція яремноі вени та сонноі артеріі з одночасним і однаковим за своею силою натисканням на певний нервовий вузол, причому це було зроблено з такою точністю, що спричинило повний параліч верхньоі частини

тіла… Савуа промовчав. Патологоанатом розуміє, що зараз не час демонструвати свою ерудицію, ситуація надто серйозна. Йому, як завжди, стае шкода самого себе: він щодня зустрічається зі смертю, живе в оточенні мерців та похмурих поліціянтів, його діти нікому не розповідають, де працює іхній батько, і йому самому нема чого розповісти в гостях або під час вечері, бо ніхто не любить розмов, від яких «віе смертю». Не раз він уже запитував в себе, чи не помилився у виборі фаху.

– Одне слово, іі задушено.

Савуа й далі зберігав мовчанку. Його мозок працював на повну швидкість: людину задушили на Круазетт, посеред білого дня? Батьки розповіли, що дівчина вийшла на центральну вулицю з товаром на продаж, нелегально, бо ці вуличні торговці не платять податки уряду, а тому торгувати ім заборонено.

«Але це не стосується суті справи».

– Проте, – провадить лікар судовоі медицини, – е дещо незрозуміле в усьому цьому. Після того як людину задушать за нормальних обставин, сліди залишаються на обох плечах – ви тільки уявіть собі класичну сцену, коли жертву хапають пальцями за горло, а вона намагається випручатись. Проте в нашому випадку вбивця однією рукою, а точніше кажучи, одним пальцем перепинив потік крові на його шляху до мозку, тоді як другим пальцем блокував нерви, паралізувавши тіло й зробивши його неспроможним пручатися. Це вимагае великоі майстерності й досконалого знання будови людського організму.

– А може, іі вбили десь-інде й потім перетягли на лаву, на якій ми іі знайшли?

– У такому разі на тілі залишилися б сліди від перетягування, якісь подряпини абощо. Саме це я передусім і перевірив, виходячи з припущення, що іі вбила одна особа. Не знайшовши нічого, я став шукати сліди від пальців на руках і ногах, а іі могли б перенести за руки й ноги, якби злочинців було кілька. Знову нічого. Крім того, не вдаючись у надто технічні деталі, скажу, що у хвилину смерті з людиною відбуваються ще деякі речі, що залишають сліди. Краплі сечі, наприклад…

– То який же ваш остаточний висновок?

– Що вона померла там, де іі знайшли. Що, судячи з тих слідів, які залишили пальці, злочин скоіла тільки одна людина. Що жертва знала злочинця, бо ніхто не бачив, щоб вона намагалася втекти. Що він сидів ліворуч від неі. Що це був хтось добре натренований у застосуванні спеціальних прийомів, які дозволяють убивати голими руками.

Савуа дякуе йому кивком і швидко прямуе до виходу. На ходу він телефонуе до відділка, де допитують коханця вбитоі.

– Забудьте історію про застосування наркотика, – каже він. – У ваших руках убивця. Спробуйте витягти з нього все, що йому відомо про мистецтво бою голими руками. Я іду прямо до вас.

– Ні, – сказав йому голос на протилежному кінці лініі. – Їдь до лікарні. Схоже, ми маемо ще одну проблему.

1.28 дня

Чайка літала над пляжем затоки і раптом побачила внизу мишу. Вона спустилася з неба й запитала в малого гризуна:

– А де твоі крила?

Кожна тварина розмовляе своею мовою, і миша не зрозуміла, про що іі запитуе чайка; але вона звернула увагу на те, що істота, яка сидить перед нею, мае дві дивні й великі штуковини, що стримлять із іі тіла.

«Певно, у неі якась хвороба», – подумала миша.

Чайка помітила, що миша невідривно дивиться на іі крила:

– Бідолашна. Певно, на неі напали страховиська, які зробили іі глухою й відірвали ій крила.

Пожалівши бідолашне звірятко, вона підчепила його дзьобом і понесла у височінь. «Нехай принаймні втихне його туга за рідним небом», – подумала вона. Потім, після того як вони довго літали, вона з великою обережністю опустила мишу на землю.

Протягом кількох місяців миша почувалася найнещаснішим створінням на землі. Адже вона пізнала небо, пізнала височінь, пізнала світ прекрасний і широкий.

Але з плином часу вона знову звикла до свого мишачого існування й дійшла висновку, що чудо, яке сталося в іі житті, було лише сном.

Таку історію розповідали йому в дитинстві. Але в цю мить він і сам у небі: може бачити згори неозору бірюзову широчінь моря, розкішні яхти, людей, що здаються там, унизу, мурахами, натягнуті на пляжі тенти, пагорби, а ліворуч – обрій, за яким лежить Африка з усіма іі проблемами.

Земля швидко наближаеться. «Завжди, коли е змога, треба дивитися на людей згори, – подумав він. – Лише тоді ми зможемо оцінити іхній справжній вимір і зрозуміти, які вони малі».

Єва здаеться знудженою або роздратованою. Хамід ніколи точно не знае, що відбуваеться в голові дружини, хоч вони й живуть разом уже більш як два роки. Хоч Канн – це справжне випробування для них усіх, він не може покинути місто раніше від запланованого терміну; Єва повинна вже звикнути, що життя іі теперішнього чоловіка мало відрізняеться від життя колишнього – вечірки, на яких він неодмінно мае бути присутній, заходи, що іх він повинен організовувати, постійні переізди та перельоти з країни в країну, нові мови, нові континенти.

«Чи вона завжди так поводилася, чи причина в тому, що вона вже не кохае мене, як раніше?»

Та ліпше про це не думати. Будь ласка, зосередься на інших своіх проблемах.

Гуркіт мотора дозволяе розмовляти лише через спеціальний переговорний пристрій. Але Єва навіть не взяла навушники з приладнаним до них мікрофоном, що були закріплені на підставці збоку від іі сидіння. Навіть якби він у цей момент попросив, щоб вона взяла іх і щоб він міг сказати

ій у тисячний раз, що в його житті немае жінки, важливішоі і дорожчоі, ніж вона, що він зробить усе можливе, аби вона провела чудовий тиждень на своему першому кінофестивалі. Система переговорів на борту була змонтована так, що пілот чув усі розмови, а Єва терпіти не може, коли хтось говорить про своі почуття прилюдно.

Скляна крапля, в якій вони тепер сидять, скоро опуститься на пірс. Вони вже бачать величезний білий лімузин марки «майбах», найдорожчоі і найрозкішнішоі моделі концерну «МерседесБенц». Незабаром вони вже сидітимуть у його салоні, де лунае заспокійлива музика, а якщо натиснути кнопку, то висунеться поличка бару з охолодженим шампанським і найкращою у світі мінеральною водою.

Він подивився на свого платинового годинника, сертифіковану копію однієі з перших моделей, виготовлених на маленькій фабриці в місті Шафгаузен. На відміну від жінок, спроможних витратити цілий статок на діаманти, годинник – едина дорогоцінність, дозволена чоловікові з добрим смаком, і лише справжні знавці спроможні зрозуміти високу цінність цієі моделі, що рідко з’являеться в рекламі журналівлюкс.

Зрештою, саме в цьому полягае справжня вишуканість: знати, що ти е найкращим, хоча інші про таке ніколи не чули. І робити тільки найкраще, навіть у тому випадку, коли інші приділяють свій головний час тому, щоб критикувати твою роботу.

Була майже друга година дня, і йому треба було поговорити зі своім дилером у Нью-Йорку до того, як відкриеться біржа. Як тільки вони сядуть, він туди зателефонуе – тільки зателефонуе, щоб дати інструкціі на сьогоднішній день. Він не дуже полюбляв заробляти гроші в «казино» – так він називав своі інвестиціі, – проте мусив удавати, що пильно стежить за тим, що роблять його фінансові управителі та брокери. Вони були під протекцією та постійним спостереженням самого шейха, проте й для нього було важливо показувати, що він завжди в курсі того, що там відбуваеться. Він зробить два телефонні дзвінки, проте не даватиме жодних інструкцій, які акціі продавати, а які купувати. Бо вся його енергія спрямована на інше: сьогодні ввечері принаймні дві актриси – одна знаменита й друга зовсім невідома – вийдуть на червоний килим у сукнях його марки. Звісно, він мае асистентів, які можуть узяти всі турботи на себе, проте йому подобаеться до всього докладати руки самому, хай навіть лише для того, аби постійно нагадувати собі про те, що кожна дрібничка важлива, що він не втратив контакту з тією основою, на якій побудував свою імперію. А поза цим він мае намір проводити якомога більше свого часу тут, у Франціі, з Євою, знайомлячи іі з цікавими людьми, гуляючи з нею по пляжу, вони також обідатимуть удвох у тому або в тому нікому не відомому ресторанчику в навколишніх містечках, ходитимуть, узявшись за руки по виноградниках – он-де вони видніють унизу на обріі. Він завжди вважав себе неспроможним відчувати пристрасть до чогось іншого, крім своеі праці, хоч у списку своіх перемог міг нарахувати чимало жінок, що були жаданими для всіх. Та коли в його житті з’явилася Єва, він почув себе зовсім іншим чоловіком: вони вже два роки разом, а його кохання стае з кожним днем дедалі міцнішим і дедалі палкішим.

Він перебувае в полоні пристрасті.

Він Хамід Хусейн, один з найуславленіших модельерів планети, він – обличчя величезноі міжнародноі корпорациі, що спеціалізуеться на розкоші й гламурі. Він, який воював проти всього і проти всіх, зумів подолати упередження проти чоловіка, що прийшов із Близького Сходу й мае іншу релігію, він – який зміг застосувати стародавню мудрість свого племені

для того, щоб вижити, вивчитися й піднятися на вершину. Проте, всупереч загальним уявленням про нього, він походить не з багатої родини, яка купається в нафті. Його батько був торговець тканинами, який одного дня потрапив у ласку до шейха лише з тієї простої причини, що відмовився підкоритись його наказу.

Коли йому доводилося сумніватися перед тим, як ухвалити те або те рішення, він полюбляв згадувати приклад зі своєї молодості, який подав йому батько: казати «ні» можновладцям, навіть коли така поведінка наражає тебе на великий ризик. Здебільшого цей спогад допомагав йому зробити правильний вибір. А в тій невеликій кількості випадків, коли він робив хибний крок, наслідки були не такими тяжкими, яких можна було б сподіватися.

Його батько… Він так і не побачив, яких висот досяг його син. Той самий батько, який, коли шейх почав скуповувати землі в тому закутні пустелі, щоб побудувати там одне з найсучасніших міст у світі, знайшов у собі мужність сказати одному з посланців тамтешнього володаря:

– Ні, свою землю я не продам. Моя родина живе тут уже сотні років. Тут поховані наші мерці. Тут ми навчилися переживати лихоліття й відбиватися від загарбників. Я не можу продати те місце, яким Бог доручив нам опікуватися на цьому світі.

Та історія оживає в пам’яті Хусейна Хаміда.

Посланці шейха стали підвищувати ціну. Нічого не домігшись, вони розлютилися і стали шукати способу прогнати того чоловіка з тієї землі. Шейх почав виявляти нетерпіння – він хотів негайно почати здійснювати свій проект, бо плани в нього були великі, ціна на нафту постійно зростала на міжнародному ринку, гроші треба було використати, перш ніж її запаси вичерпаються й він утратить можливість створити інфраструктуру, яка була б привабливою для іноземних капіталовкладень.

Але старий Хусейн відмовлявся продати свою власність, хоч би які гроші йому пропонували за неї. Й одного дня шейх вирішив особисто прийти до нього й поговорити з ним.

– Я готовий виконати будь-яке твоє прохання, – сказав він торговцю тканинами.

– У такому разі допоможи здобути освіту моєму синові. Йому вже шістнадцять років, і тут для нього нема ніякої перспективи.

– А ти натомість продаси мені твій дім.

Запанувала тривала мовчанка, а тоді Хамід почув, як його батько, дивлячись у вічі шейхові, сказав йому те, чого він ніяк не сподівався від нього почути.

– Давати освіту підданим – ваш обов’язок, володарю. І я не можу поміняти майбутнє своєї родини на її минуле.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22579469&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

Я не розмовляю англійською мовою, пробачте. Я – поляк (англ.). (Тут і далі примітки перекладача.)

2

Я не розмовляю французькою мовою, пробачте. Я – мексиканець (англ.).